

2013

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

SIMON ŠPILAK

SIMON ŠPILAK

KOPER, 2013

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

BREZPOSELNOST V POMURSKI REGIJI

Simon Špilak

Koper, 2013

Mentor: doc. dr. Žiga Čepar

POVZETEK

V zaključni projektni nalogi je obravnavana problematika brezposelnosti v pomurski regiji ter primerjava brezposelnosti z obalno-kraško ter osrednjeslovensko regijo. V teoretičnem delu je predstavljena brezposelnost, vrste brezposelnosti, zakaj se brezposelnost pojavi in katere so njene posledice. V empiričnem delu je predstavljena analiza brezposelnosti v pomurski regiji in primerjava brezposelnosti mladih tik po končanem izobraževanju ter starejših, teže zaposljivih oseb, z nekaterimi drugimi slovenskimi regijami. Ugotovili smo, da je bilo največ mladih brezposelnih do 25. leta starosti v pomurski regiji. Primerjali smo tudi starejšo generacijo od 55–59 let in ugotovili, da je pomurska regija vodilna v brezposelnosti starejših generacij. Regije smo izbrali po takšnem kriteriju, da smo lahko prikazali, koliko Pomurje odstopa od drugih regij. Vzroki za brezposelnost so predvsem gospodarska kriza, pomanjkanje delovnih mest in veliko propadlih podjetij na območju Pomurja.

Ključne besede: brezposelnost, mladi, starejši, Slovenija, Pomurska, ukrepi za zmanjšanje brezposelnosti.

SUMMARY

This work discusses the problem of unemployment in the Pomurska Region and compares it with the unemployment rates in the Coastal–Karst Region and the Central Slovenia Region. The theoretical part illustrates the problem of unemployment, the unemployment types and the unemployment causes and consequences. The empirical part presents the analysis of the Slovene regions according to youth unemployment statistics and according to older, hard-to-employ populations. We have established that the youth unemployment rate was the highest in the Pomurska Region, until 25. years. We have also discovered that the unemployment rate among older workers aged 55-59 is highest in the Pomurska Region. We chose the regions by this criterion because we wanted to show that the Pomurska Region differs from other regions in Slovenia greatly. The main unemployment causes are the economic depression, lack of unemployment and a large number of failed businesses in the Pomurska Region.

Key words: unemployment, young people, older workers, Slovenia, Pomurska, measures to reduce unemployment.

UDK: 331.56(497.411)(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so me spodbujali in mi stali ob strani, da sem prišel do svojega zadanega cilja.

Predvsem se zahvaljujem mojemu mentorju za vse strokovne nasvete, pomoč ter sprejeto mentorstvo.

Sodelovanje je bilo zelo lepo in učinkovito.

Hvala!

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredeleitev in opis obravnavanega problema	1
1.2	Namen, cilji in hipoteza	1
1.3	Predvidene metode raziskovanja	2
1.4	Predpostavke in omejitve raziskovanja	2
2	Predstavitev pomurske regije	3
2.1	Splošni podatki	3
2.2	Zgodovina in razvoj	3
2.3	Gospodarske dejavnosti	4
2.4	Pomurska kot potencialni vir razvoja gospodarstva	6
3	Brezposelnost	7
3.1	Brezposelne osebe	7
3.2	Vrste brezposelnosti	8
3.3	Stopnja registrirane brezposelnosti	9
3.4	Stopnja brezposelnosti glede na izobrazbo	10
3.5	Brezposelnosti izpostavljene kategorije prebivalstva	13
3.5.1	Mladi	13
3.5.2	Starejši delavci	14
3.5.3	Ženske	15
3.5.4	Imigranti	15
3.5.5	Invalidi	15
3.5.6	Delavci iz nižjih socialno-ekonomskih kategorij	16
3.6	Razlogi za brezposelnost	16
3.7	Posledice brezposelnosti	17
3.8	Pravice brezposelnih oseb	18
4	Brezposelnost mladih v pomurski regiji	19
4.1	Stopnja brezposelnosti mladih	19
4.2	Registrirani brezposelni mladi	20
4.2.1	Pomurska regija	20
4.2.2	Osrednjeslovenska regija	21
4.2.3	Obalno-kraška regija	21
4.3	Brezposelnost diplomantov	22
4.4	Posledice brezposelnosti mladih	23
4.5	Odhod mladih v tujino	23
4.6	Pomen zaposlovanja mladih	25
5	Brezposelnost starejših v pomurski regiji	27
5.1	Registrirana brezposelnost starejših osebe	27
5.1.1	Pomurska regija	29
5.1.2	Osrednjeslovenska regija	30

5.1.3	Obalno–kraška regija	31
5.2	Posledica brezposelnosti starejših	32
5.3	Pomen zaposlovanja starejših	33
6	Delovanje Zavoda RS za zaposlovanje	34
6.1	Možnosti za zaposlovanje v pomurski regiji.....	35
6.2	Trg dela v pomurski regiji.....	35
6.3	Delo Zavoda RS za zaposlovanje, Območne službe Murska Sobota	36
7	Predlogi za zmanjševanje brezposelnosti	38
7.1	Spodbujanje mladih k izobraževanju	38
7.2	Regulacija študentskega dela	39
7.3	Skrajšana delovna doba.....	39
7.4	Javna dela	40
7.5	Izobraževanje	40
8	Sklep.....	41
	Literatura	43
	Viri.....	44

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Struktura bruto dodane vrednosti v pomurski regiji.....	4
Preglednica 2: Stopnja registrirane brezposelnosti v izbranih statističnih regijah (v %).....	9
Preglednica 3: Sprememba v stopnji registrirane brezposelnosti (v odstotnih točkah) glede na preteklo leto	10
Preglednica 4: Struktura brezposelnih oseb po izobrazbi in statističnih regijah (%).....	10
Preglednica 5: Število registriranih brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe v Pomurski	11
Preglednica 6: Registrirano brezposelne osebe po stopnji izobrazbe v Sloveniji	12
Preglednica 7: Registrirano brezposelne osebe po trajanju brezposelnosti, v Sloveniji	13
Preglednica 8: Stopnje registrirane brezposelnosti mladih do 25. leta (v %)	19
Preglednica 9: Število registriranih brezposelnih oseb po starosti (od 15. do 30. leta) v pomurski regiji	19
Preglednica 10: Registrirane brezposelne osebe v pomurski regiji, mladi	20
Preglednica 11: Registrirane brezposelne osebe v osrednjeslovenski regiji, mladi.....	21
Preglednica 12: Registrirane brezposelne osebe v obalno-kraški regiji, mladi.....	21
Preglednica 13: Število prebivalcev po regijah in letih.....	24
Preglednica 14: Meddržavne selitve po regijah, Slovenija	24
Preglednica 15: Meddržavne selitve po regijah, Slovenija (v ‰).....	24
Preglednica 16: Registrirane brezposelne osebe, stare nad 40 let (v %).....	27
Preglednica 17: Registrirane brezposelne osebe, stare nad 50 let (v %).....	28
Preglednica 18: Stopnja registrirane brezposelnosti starejših, po regijah, pomurska	28
Preglednica 19: Stopnja registrirane brezposelnosti starejših, po regijah, osrednjeslovenska.	29
Preglednica 20: Stopnja registrirane brezposelnosti starejših, po regijah, obalno-kraška	29
Preglednica 21: Delovno aktivno prebivalstvo v pomurski regiji, moški	30
Preglednica 22: Delovno aktivno prebivalstvo v pomurski regiji, ženske.....	30
Preglednica 23: Delovno aktivno prebivalstvo v osrednjeslovenski regiji, moški	31
Preglednica 24: Delovno aktivno prebivalstvo v osrednjeslovenski regiji, ženske	31
Preglednica 25: Delovno aktivno prebivalstvo v obalno-kraški regiji, moški	31
Preglednica 26: Delovno aktivno prebivalstvo v obalno-kraški regiji, ženske	32
Preglednica 27: Stanje registrirane brezposelnosti na območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje	34

Preglednica 28: Primerjava delovno aktivnega prebivalstva, registriranih brezposelnih oseb in stopnje brezposelnosti.....	36
Preglednica 29: Študenti in dijaki po vrsti štipendije, Slovenija.....	38

SLIKE

Slika 1: Število registrirano brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe pomurske regije.....	12
Slika 2: Število registriranih brezposelnih mladih v pomurski regiji po letih	20
Slika 3: Število registriranih brezposelnih mladih v osrednjeslovenski regiji po letih.....	21
Slika 4: Število registriranih brezposelnih mladih v obalno-kraški regiji po letih.....	22
Slika 5: Meddržavne selitve po statističnih regijah, Slovenija (v ‰).....	25
Slika 6: Starostna struktura brezposelnih na dan 31. december 2011	27
Slika 7: Število prostih delovnih mest po statističnih regijah	37

KRAJŠAVE

BDP Bruto domači proizvod
SURS Statistični urad Republike Slovenije

1 UVOD

1.1 Opredelitev in opis obravnavanega problema

V zaključni projektni nalogi sem kot problem predstavil brezposelnost v pomurski regiji, ki je predvsem posledica propadajočih, nekoč velikih dobičkonosnih podjetij, ki so veliko zaposlovala. Na žalost v današnjem času zaradi gospodarske krize in drugih problemov prav ta podjetja propadajo in veliko odpuščajo. Velik pomen bi lahko pripisali slabemu vodstvu menedžerjev in njihovemu vplivu na podjetje. Na nepravo mesto je bil postavljen napačen kader celo z neustrezno izobrazbo, kar posledično onemogoča prijetno življenje in prihodnost Pomurcev zaradi pomanjkanja delovnih mest.

V nalogi sem se omejil predvsem na brezposelnost mladih po končani izobrazbi in na starejšo populacijo, torej na brezposelne, ki so zaradi propadanja podjetij ostali brez službe tik pred upokojitvijo. Predstavil sem njihov trenutni položaj ter ideje, kako se spoprijeti s težavami in pridobiti novo delovno mesto.

Osredotočil sem se tudi na za Pomursko pomembno temo in njene neizkoriščene potencialne, kar bi lahko občutno prispevalo k večji zaposljivosti in tako zmanjšalo statistiko brezposelnih na območju pomurske regije.

1.2 Namen, cilji in hipoteza

Namen raziskave zaključne projektne naloge je predvsem analiza registrirano brezposelnih mladih oseb (od 15. do 25. leta) in starejših registrirano brezposelnih oseb (od 40. do 59. leta) in primerjava pomurske regije z obalno-kraško in osrednjeslovensko regijo. Dotaknili smo se tudi dela Zavoda RS za zaposlovanje, Območne enote Murska Sobota, njihove funkcije pri pridobivanju zaposlitev za prebivalce pomurske regije in njihove uspešnosti. Cilji zaključne projektne naloge so:

- analizirati ustrezno literaturo, povezano z brezposelnostjo;
- predstaviti in zbrati podatke o brezposelnosti mladih v pomurski regiji;
- predstaviti in zbrati podatke o brezposelnosti starejših v pomurski regiji;
- primerjati pomursko regijo z dvema drugima regijama glede stopnje registrirane brezposelnosti po nekaterih starostnih in izobrazbenih skupinah brezposelnih;
- predstaviti potencialne dejavnosti in ukrepe za zmanjševanje brezposelnosti v pomurski regiji.

Osnovna hipoteza, ki jo bomo v nalogi preverjali, se glasi: Brezposelnost v pomurski regiji je večja kot v ostalih obravnavanih regijah.

1.3 Predvidene metode raziskovanja

Da bi dosegel namen in cilje raziskave sem v zaključni projekti nalogi uporabil predvsem naslednje metode:

- metodo abstrakcije, s pomočjo katere sem uporabil le pomembne informacije;
- metodo deskripcije, s pomočjo katere sem opisoval teorijo in pojme ter ugotovljena dejstva ter
- metodo sinteze, s pomočjo katere sem na koncu naloge povezal rezultate analize ter iz njih izpeljal končne ugotovitve.

V okviru teoretičnega dela naloge sem zbral ter povzel ugotovitve relevantne literature, kot so članki in učbeniki s področja trga dela. V empiričnem delu naloge pa sem uporabil osnovna orodja opisne statistike, kot so ugotavljanje struktur, prikaz porazdelitev, izračunavanje koeficientov ter osnovnih kazalcev dinamike pojavov.

Za pripravo in izdelavo zaključne projektne naloge sem uporabil tudi znanje, pridobljeno med študijem. Uporabil sem tudi znanje iz prakse, ki sem jo v okviru študijskih obveznosti opravljal na Občini Lendava, kjer sem dobil veliko informacij o prebivalcih občine Lendava. Uporabljal sem se tudi informacije s spletnih strani in strokovno literaturo. Obiskal sem Območno službo Zavoda RS za zaposlovanje v Murski Soboti in Urad za delo v Lendavi.

1.4 Predpostavke in omejitve raziskovanja

Predpostavka zaključne projektne naloge je, da je brezposelnost pomemben dejavnik ekonomske blaginje v Sloveniji, kar je tudi glavni motiv raziskave. V raziskavi predpostavljamo, da brezposelnost v Sloveniji ni le posledica splošne gospodarske krize v svetu, ampak se brezposelnost med regijami razlikuje tudi zaradi drugih dejavnikov. Prav tako predpostavljamo, da podatki, pridobljeni iz statističnih baz SURS-a in Zavod RS za zaposlovanje, odražajo realno sliko na področju brezposelnosti.

V nalogi sem se omejil predvsem na starejšo populacijo, torej prebivalstvo po 40. letu starosti, in na najmlajšo populacijo, predvsem na iskalce prve zaposlitve na območju Slovenije v obdobju od 18. do 30. leta. Posebno pozornost sem posvetil pomurski regiji, ki sem jo primerjal z nekaterimi drugimi regijami v Sloveniji.

2 PREDSTAVITEV POMURSKE REGIJE

2.1 Splošni podatki

Pomurska je nižinska pokrajina, ki je svoje ime dobila po reki Muri, saj leži na njenem levem bregu. Kot najbolj severovzhodni del Slovenije je bila regija tako v gospodarskem kot političnem pogledu odmaknjena od preostalih slovenskih pokrajin. Pokrajina na severu meji na Avstrijo in na vzhodu na Madžarsko.

Pomurje je pretežno ravninska pokrajina, geografsko razdeljena na tri območja:

- Goričko je hribovno področje severno od Murske Sobote;
- Ravensko, ki leži vzhodno proti Muri in
- Dolinsko, ki je locirano jugovzhodno od Murske Sobote.

Okrog Lendave pa je manjše gričevnato področje Lendavske gorice.

Pomurska pokrajina je znana po svojih prijaznih ljudeh in neokrnjeni naravi. Turistično najbolj razpoznavna pa so prekmurska zdravilišča s termalno vodo (Wikipedia 2012a).

2.2 Zgodovina in razvoj

Pomurska regija se je vse do konca prve svetovne vojne politično, gospodarsko in kulturno razvijala ločeno od preostalih Slovencev. Pripadalo je ogrskemu delu Avstro-Ogrske, ki se je imenoval Slovenska krajina (to ime se je udomačilo ob koncu 19. stoletja) (Prekmurje na dlani B. 1.).

Politična meja med Avstrijo in Ogrsko je od 13. stoletja naprej potekala vzdolž reke Mure. Tako je posledično bila pomurska, ki danes leži na levem bregu reke Mure, ločena od preostalega slovenskega ozemlja (Sever 1993). To pa se je spremenilo leta 1919 na pariški mirovni konferenci, kjer so k državi SHS priključili večino ozemlja Ogrske, na katerem je živelo večinsko slovensko prebivalstvo. Ta del ozemlja se danes imenuje pomurska regija. Preostali del ozemlja Ogrske kjer je živelo večinsko prebivalstvo, pa je ostalo pod Madžarsko in se danes imenuje Porabje (Prekmurje B. 1.).

Vendar kljub natančno določeni geografski meji med Madžari in Slovenci, le-ta ni dokončno odražala narodnostne meje. Še danes živijo Slovenci (kot narodna manjšina imenovani Porabski Slovenci) na madžarskem ozemlju in Madžari (kot narodna manjšina v okolici Lendave) na slovenskem ozemlju.

»Pomurska regija se je v marsičem razlikovala od drugih slovenskih dežel. Le tu je na primer obstajala prava zemljiška veleposest z obdelovalnimi površinami, povsod drugod je bila le

gozdna. Kmetje so imeli zelo malo zemlje in večinoma je šlo za zelo dolge njive. Nastal je tako agrarni proletariat, katerega pripadniki so iskali delo tudi na ozemlju današnje Madžarske. Družinsko življenje je bilo izrazito patriarhalno, kar se sicer čuti še danes, vendar izgublja svojo zgodovinsko vrednost.« (Prekmurje na dlani B. I.).

S smrtjo Tita, 4. maja 1980, Kardelija in drugih zgodovinskih voditeljev, je izginil odločilen element enotne države Jugoslavije. Začela so se trenja med zagovorniki centralističnih teženj in zagovorniki večje avtonomije republik, pri katerih je aktivno sodelovala tudi Slovenija (Ministrstvo za obrambo 2006). 25. junija 1991 je Slovenska skupščina razglasila neodvisnost Slovenije. 26. junija 1991 je Slovenija sprejela slovenski grb in zastavo ter Temeljno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Že naslednji dan zvečer se je začela slovesnost ob razglasitvi samostojne in neodvisne Republike Slovenije (Ministrstvo za obrambo 2006). 27. junija 1991 ob 1.15 se je začela deset dnevna vojna za samostojnost Slovenije. Slovenije je uspešno ubranila državo in nastala je samostojna država, imenovana Republika Slovenija. Tako so Prekmurci postali uradno del Slovenije (Žužek 2011).

2.3 Gospodarske dejavnosti

Zaradi pretežno ravninske pokrajine je za pomursko gospodarstvo v večji meri značilno intenzivno kmetijstvo. V preteklosti se pomurska regija ni močno industrializirala. Večina podjetij, kjer so v glavnem zaposleni delavci, spada med problematične dejavnosti. Močno je razvita tekstilna in živilsko predelovalna industrija, slabše pa je razviti storitveni sektor.

Pomurje spada med najmanj razvite slovenske pokrajine, vendar ima vseeno določene gospodarske prednosti, kot so:

- neobremenjenost s staro industrijo in
- naravne danosti za razvoj turizma, trgovine, prometa (Kavar Vidmar 2010).

Preglednica 1 prikazuje strukturo bruto dodane vrednosti v pomurski regiji, po dejavnostih, v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD) in sicer v obdobju od leta 2003 do leta 2011 v (%).

Preglednica 1: Struktura bruto dodane vrednosti v pomurski regiji

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Skupaj dejavnosti	100	100	100	100	100	100	100	100	100
A Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	7,0	7,7	7,5	6,6	7,4	6,8	6,8	7,0	7,2
BCDE Predelovalne dejavnosti, rudarstvo in druga industrija	28,1	27,7	26,6	26,1	26,2	25,6	22,5	22,4	23,4

nadaljevanje na naslednji strani

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Skupaj dejavnosti	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Od BCDE samo C, predelovalne dejavnosti	26,3	25,6	24,3	23,7	23,5	23,0	19,8	19,5	20,7
F Gradbeništvo	7,2	8,1	8,9	9,7	10,7	10,5	9,9	8,6	8,6
GHI Trgovina, gostinstvo, promet	17,8	17,8	18,0	18,3	18,6	18,7	18,4	18,9	18,9
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	1,8	1,6	1,7	1,6	1,5	1,6	1,6	1,6	1,8
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	3,9	2,6	2,9	3,0	2,6	2,5	2,7	3,0	2,9
L Poslovanje z nepremičninami	10,8	10,8	11,2	11,1	10,6	11,0	12,8	12,1	11,3
MN Strokovne, znanstvene, tehnične in druge poslovne dejavnosti	5,0	5,3	4,6	4,9	4,5	4,7	4,7	4,8	4,6
OPQ Uprava in obramba, obv. soc. varnost, izobraževanje in zdravstvo	17,0	16,9	17,3	17,3	16,5	17,0	18,9	19,9	19,6
RSTU Druge dejavnosti	1,5	1,4	1,5	1,4	1,4	1,5	1,7	1,7	1,6

Vir: SURS 2013.

V preglednici lahko vidimo, da v vseh letih od leta 2003 do leta 2011 največ k bruto dodani vrednosti celotne regije prispevajo dejavnosti B, C, D in E (to so predelovalna dejavnost, rudarstvo in druga industrija), med temi dejavnostmi pa večino bruto dodane vrednosti predstavlja dejavnost C (predelovalna dejavnost). Prispevki posamezne dejavnosti k skupni bruto dodani vrednosti vse skozi zadnjih devet opazovanih let se ni bistveno spreminjal, lahko pa ugotovimo, da se je nekoliko povečal prispevek dejavnosti F, GHI, L in OPQ (to so gradbeništvo, trgovina, gostinstvo in promet, poslovanje z nepremičninami, uprava in obramba, izobraževanje ter zdravstvo). Zmanjševal pa se je prispevek v dejavnosti C, razen v zadnjem letu, M in N (predelovalne dejavnosti in strokovne, znanstvene, tehnične ter druge poslovne dejavnosti). Ostale dejavnosti J, K in A (to so kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, informacijske in komunikacijske dejavnosti ter finančne dejavnosti) pa v večji meri konstantno nihajo.

Iz podatkov lahko torej ugotovimo, da je v pomurski regiji gonilna prav predelovalna dejavnost, zelo malo pa k skupni bruto dodani vrednosti prispevajo dejavnosti M in N, torej strokovne, znanstvene, tehnične in druge poslovne dejavnosti.

2.4 Pomurska kot potencialni vir razvoja gospodarstva

Pomurska ima ogromno potencialnih virov, s katerimi bi lahko zmanjšali tako veliko številko brezposelnosti. Tukaj želimo predvsem predstaviti neizkoriščene dane vire, ki jih pomurska regija ne izkorišča. Najprej bi lahko predstavili ogromna kmetijska zemljišča, ki bi lahko zaposlovala dobro polovico pomurskega prebivalstva in bi pridelovala hrano za celotno Slovenijo tako, da bi se zmanjšal uvoz iz tujine. Nedavno je bil prav v pomurski regiji realiziran projekt pridelave paradižnika in zaposlujejo pretežno pomursko prebivalstvo, ki je posebej nadarjeno za kmetijstvo in imajo ogromno znanja. Narava nam je ponudila tudi ogromno priložnost izkoriščanja zemeljskega plina, saj je bilo odkrito potencialno črpališče v Petišovcih. Zemeljski plin bi lahko bil vir prihodnjega donosa pomurske regije. Imamo tudi obsežne gozdove, kar bi lahko izkoristili za pridelavo velikih količin biomase. Zelo pomembno je poudariti velike količine geotermalne vode, s katero že ogrevamo večje objekte in blokavska naselja in s tem privarčujemo pri gretju. To je zelo pomembno, saj se izkorišča vir narave, ki ga ne smemo spregledati. Pri tem pa je pomembno upoštevati, da te vire izkoriščamo za svojo regijo in za celotno Slovenijo ter omogočimo tudi število novih prostih delovnih mest.

3 BREZPOSELNOST

Kadar govorimo o brezposelnosti, takoj pomislimo na osebo, ki je brez zaposlitve. Če želimo zadovoljiti številne svoje potrebe in želje, potrebujemo zaposlitev. Osebe, ki so predolgo brez zaposlitve, lahko zbolijo za različnimi boleznimi, kot so na primer: duševni stres, izguba samozavesti, depresija in na koncu celo brezdomstvo (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve 2013a).

Brezposelnost spada pod trenutno najbolj aktualne probleme, s katerimi se sooča vsa Slovenija. Tudi sam sistem socialne varnosti opredeljuje brezposelnost kot poseben primer, tako s socialnega kot z ekonomskega vidika.

Populacija se deli v več zaposlitvenih kategorij:

- registrirano brezposelne so osebe, ki so prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje in so iskalci zaposlitve;
- neregistrirano brezposelne so osebe, ki niso zaposlene in niso prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje ter niso aktivno iskale zaposlitve v zadnjem mesecu in
- latentno brezposelne osebe, ki niso zaposlene, vendar bi se bile pripravljene zaposliti pod določenimi pogoji (Ars Vitae 2013).

3.1 Brezposelne osebe

»Pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki se šteje med registrirane brezposelne osebe, opredeljuje Zakon o urejanju trga dela, in sicer v II. poglavju tega zakona.

V 8. členu je opisana definicija registrirano brezposelne osebe. Za brezposelno osebo se tako šteje iskalec zaposlitve, ki je zmožen za delo, prijavljen na Zavodu RS za zaposlovanje, aktivno išče zaposlitev in je pripravljen sprejeti ustrezno oziroma primerno zaposlitev, ki mu jo ponudi Zavod RS za zaposlovanje ter:

- ni v delovnem razmerju;
- ni samozaposlen;
- ni poslovodna oseba v osebni družini in enoosebni družini z omejeno odgovornostjo ter zavodu
- ni kmet;
- ni upokojenec;
- nima statusa dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let.« (ZRZS 2013c)

Anketna brezposelnost pa temelji na definiciji Mednarodne organizacije dela. »Po tej definiciji štejemo med brezposelne vse osebe, ki v opazovanem tednu niso bile zaposlene, so aktivno iskale zaposlitev in so bile zaposlitev tudi pripravljene takoj sprejeti.« (Svetin, Lah, in

Divjak 2012).

3.2 Vrste brezposelnosti

Literatura s področja teorije trga dela in proučevanja brezposelnosti obravnava različne vrste brezposelnosti kot so strukturna, ciklična, frikcijska, sezonska, prostovoljna, tehnološka ter prikrita brezposelnost.

Strukturna brezposelnost

Strukturna brezposelnost se pojavi takrat, ko se sposobnosti, izobrazba in lastnosti zaposlenih ne ujemajo s pričakovani delodajalcev. Tak proces se pojavi takrat, ko pride v gospodarstvu do nenadnih tehnoloških sprememb in trenutna delovna sila ni več ustrezna, zato potrebujejo zaposlene z drugo izobrazbo. V takem primeru se lahko podjetja odločijo za zaposlitev nove delovne sile, ki ima ustrezno izobrazbo, ali za dodatno izobraževanje že obstoječih delavcev v podjetju (Žižmond et al. 2005).

Ciklična brezposelnost

Ciklična brezposelnost se največkrat pojavi, ko posamezniki ostanejo brez zaposlitve zaradi nenadnih sprememb v poslovnem okolju, ko gospodarska rast doseže najvišjo točko, nato pa začne gospodarska moč upadati, zato podjetje zmanjša svojo proizvodnjo, da se ne bi kopičila zaloga. Posledično se pojavi tudi višek delovne sile in podjetje začne z odpuščanjem (Žižmond et al. 2005).

Frikcijska brezposelnost

»O tovrstni brezposelnosti govorimo takrat, kadar je posameznik za krajše obdobje brez redne zaposlitve, vendar aktivno išče zaposlitev. Tak pojav se največkrat pojavi pri mladih, ker iščejo svojo prvo zaposlitev brez delovnih izkušenj« (Preberite 2013).

Sezonska brezposelnost

»O sezonski brezposelnosti govorimo takrat, ko podjetja odpustijo delavce, ki so jih najeli v času sezonskih del.« (Wikipedia 2013). V veliki meri do sezonske brezposelnosti prihaja takrat, ko podjetja odpustijo sezonske delavce, katere potrebujejo samo v času sezone, oziroma v času povečanega dela v podjetju.

Prostovoljno brezposelnost

»Za prostovoljno brezposelne osebe štejejo tisti posamezniki, ki niso pripravljeni sprejeti dela za nižjo plačo, kot se jim zdi ustrezna, se niso pripravljeni preseliti v kraj, kjer so na voljo prosta delovna mesta ali se niso pripravljeni prekvalificirati« (Svetlik 1985, 26).

Tehnološka brezposelnost

»Tehnološka oblika brezposelnosti nastane kot posledica razvoja novih tehnologij, ki vplivajo na zmanjševanje števila delovnih mest ter povzročijo odpuščanje delavcev. Do izrazito težkih posledic za zaposlovanje prihaja v primerih, ko nova tehnologija zamenja staro in se tako poveča produktivnost dela, hkrati pa ne omogoča kreiranja novih proizvodenj« (Svetlik 1985, 34).

Ugotavljamo, da je to najpogostejša oblika brezposelnosti v pomurski regiji. Robotizacija je v veliki meri nadomestila ročno delo, kar je pripeljalo do odpuščanj Prekmurcev, ki so sicer nadarjeni za ročna dela, še posebej za kmetijstvo.

Prikrita brezposelnost

»Med prikrito brezposelne osebe lahko štejemo samo tiste osebe, ki bi želele biti zaposlene čim dalj časa in delati bolj produktivno. Med njimi so tudi osebe, ki ne iščejo zaposlitve, vendar bi želele delati. To so v veliki meri osebe, ki se ne potrudijo za delovno mesto in upajo, da jim ga bodo drugi našli, česar pa danes ne gre pričakovati. Vsaka oseba, ki želi delati, mora sama aktivno iskati zaposlitev. Prikrito pa ni brezposeln tisti, ki dela s skrajšanim delovnim časom, je delno zaposlen ali pa opravlja drugačen poklic, kot ga ima sam« (Svetlik 1985, 38).

3.3 Stopnja registrirane brezposelnosti

Preglednica 2: Stopnja registrirane brezposelnosti v izbranih statističnih regijah (v %)

Statistične regije	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Osrednjeslovenska	8,8	8,0	7,7	7,5	7,5	7,6	7,2	5,9	5,0	7,6	9,7	10,0	11,1
Pomurska	16,7	16,3	17,7	17,6	16,8	17,1	15,7	13,4	13,2	20,4	19,4	18,1	18,1
Obalno-kraška	8,8	8,7	8,3	8,0	7,9	7,5	7,2	6,3	5,3	7,4	9,1	10,0	11,5

Vir: SURS 2013.

Preglednica 2 prikazuje podatke o stopnji brezposelnosti v izbranih statističnih regijah med letoma 2000 in 2012. Kot opazamo, je bila najvišja stopnja brezposelnosti v pomurski regiji zabeležena leta 2009. Stopnja brezposelnosti se je od leta 2000 do leta 2008 zmanjševala v vseh regijah, razen v pomurski regiji. Še vedno pa v vseh regijah ostaja brezposelnost, ki se v vsaki regiji kaže na drugačen način (Pečar 2008). Kot ugotavljamo iz statistike, je v Pomurski stopnja brezposelnosti v primerjavi z ostalimi regijami skoraj dvakrat večja. Kot vidimo, najmanjša registrirana brezposelnost obstaja v osrednjeslovenski regiji, saj je tam tudi največ delovnih mest. Pomurska se je že od nekdaj razlikovala od ostalih regij in je politično in gospodarsko vedno zaostajala. Menimo, da na brezposelnost pomurske regije močno vpliva prav njena gospodarska neizkoriščenost. Pomurska regija ima ogromno potenciala, kot so kmetijska zemljišča, velike površine obdelovalne zemlje, geotermalne vode, zemeljski plin, ki

je bil nedavno odkrit in ne nazadnje smo tudi edini v Sloveniji imeli majhno zalogo nafte, ki pa smo jo v večji meri izčrpali.

Preglednica 3: Sprememba v stopnji registrirane brezposelnosti (v odstotnih točkah) glede na preteklo leto

Statistične regije	2001/00	2002/01	2003/02	2004/03	2005/04	2006/05	2007/06	2008/07
Osrednjeslovenska	-0,8	-0,3	-0,1	0,0	0,1	-0,4	-1,3	-0,9
Pomurska	-0,4	1,3	-0,1	-0,8	0,3	-1,5	-2,2	-0,2
Obalno-kraška	-0,1	-0,4	-0,3	-0,2	-0,4	-0,3	-0,1	-1,0
Statistične regije	2009/08		2010/09		2011/10		2012/11	
Osrednjeslovenska	2,6		2,1		0,3		1,1	
Pomurska	7,2		-1,0		-1,3		0,0	
Obalno-kraška	2,1		1,7		0,9		1,5	

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov SURS-a.

Preglednica 3 prikazuje medletne prirastke stopnje brezposelnosti v letih med 2000 in 2012 in sicer za vsako posamezno leto glede na preteklo leto. Ugotavljamo, da se je stopnja registrirane brezposelnosti v času zadnje gospodarske krize (po letu 2008) najbolj povečala v pomurski regiji. Prav tako za ostali dve regiji, za osrednjeslovensko in obalno-kraško ugotavljamo, da je stopnja registrirane brezposelnosti najprej upadala vse do leta 2009, nato pa se konstantno zviševala.

Najvišja stopnja registrirane brezposelnosti v pomurski regiji je bila zabeležena leta 2009, ko je znašala 20,4 %. Leta 2012 je bilo na trgu dela v pomurski regiji stanje nekoliko boljše, kar pomeni, da je bilo v primerjavi z letom 2010 za 1,3 odstotne točke manj brezposelnih v pomurski regiji, kot ugotavlja mag. Cvetka Sreš, direktorica Območne službe Zavoda RS za zaposlovanje v Murski Soboti. Kljub temu pa je v zadnjih letih stopnja registrirane brezposelnosti med vsemi regijami še vedno najvišja prav v pomurski regiji (Žunec 2012a).

3.4 Stopnja brezposelnosti glede na izobrazbo

V današnjem času izobrazba šteje, zato smo se tudi v zaključni nalogi o brezposelnosti v pomurski regiji odločili, prikazati strukturo brezposelnih oseb po izobrazbi in izbranih regijah. Odločili smo se, da bomo prikazovali stopnje brezposelnosti po izobrazbi v pomurski regiji, osrednjeslovenski in obalno-kraški regiji.

Preglednica 4: Struktura brezposelnih oseb po izobrazbi in statističnih regijah (%)

	2008	2009	2010	2011	2012
Pomurska statistična regija					
I-II		51,9	50,3	49,8	46,0
III-IV		21,9	24,0	24,4	23,9

nadaljevanje na naslednji strani

2008	2009	2010	2011	2012
V	20,2	19,8	19,3	21,1
VI+	6,1	5,9	6,5	9,0
Osrednjeslovenska statistična regija				
I-II	36,5	36,0	34,2	32,7
III-IV	21,9	22,9	23,3	23,9
V	27,1	26,7	27,8	27,8
VI+	14,5	14,3	14,7	15,6
Obalno-kraška statistična regija				
I-II	37,7	37,2	35,6	33,3
III-IV	24,9	25,2	24,8	25,6
V	25,0	25,4	26,8	28,1
VI+	12,4	12,2	12,8	13,1

Vir: ZRZS 2013b.

Preglednica 4 prikazuje strukturo brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe od leta 2008 do 2012, po regijah. Ugotavljamo, da je trenutno še vedno največ brezposelnih oseb z I-II. stopnjo izobrazbe v pomurski regiji, čeprav upada glede na prejšnja leta. Tudi v ostalih dveh regijah se število brezposelnih z I-II. stopnjo izobrazbe niža. Ugotavljamo tudi, da se konstantno večja število brezposelnih z VI+ izobrazbo. Vzroke bi lahko pripisovali predvsem trenutni gospodarski krizi in predvsem propadanju nekoč uspešnih podjetij, kar je še posebej občutljiva tema v pomurski regiji, saj se njeni prebivalci vsak dan soočajo z slabšanje položajev tako finančnih kot ostalih na svojem delovnem mestu.

Preglednica 5: Število registriranih brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe v pomurski regiji

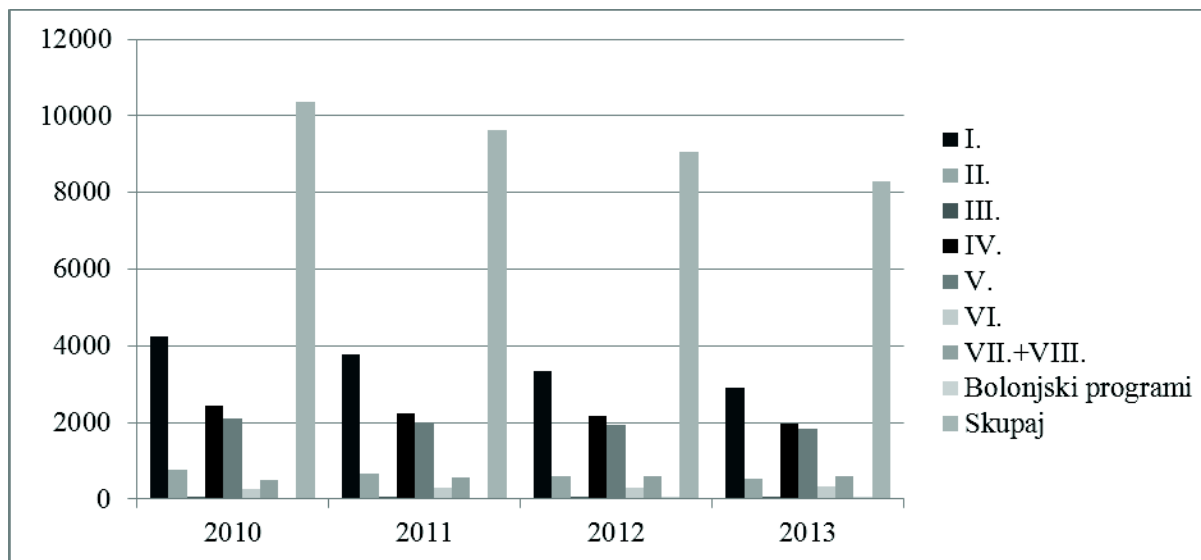
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.+VIII	Bolonjski	Skupaj
2010	4.232	735	76	2.435	2.098	264	487	17	10.362
2011	3.758	669	65	2.228	2.005	302	561	30	9.618
2012	3.346	611	62	2.182	1.921	310	584	55	9.071
Junij 2013	2.892	538	58	1.976	1.847	323	597	52	8.283

Vir: ZRSZ 2013b.

Preglednica 5 prikazuje število registriranih brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe v pomurski regiji. Za prikaz podatkov smo uporabili še staro klasifikacijo izobrazbe, ki se ne uporablja več (sedaj se uporabljajo ravni).

Za lažje razumevanje smo podatke iz preglednice predstavili v grafikonu (Slika 1) in s tem prikazali, da kljub veliki brezposelnosti v pomurski regiji število registriranih oseb na Zavodu RS za zaposlovanje od leta 2010 naprej upada. Najbolj zanimivo je, da upada število

brezposelnih oseb z nižjo izobrazbo, torej prvo stopnjo, takoj za tem pa ji sledijo II., III. in IV. stopnja izobrazbe. Zelo zanimiva je tudi ugotovitev, da se število oseb z višjo izobrazbo povečuje. Pri tem se pojavi vprašanje predvsem za mlade, zakaj doseči visoko izobrazbo, če se število nezaposlenih povečuje.

Slika 1: Število registrirano brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe pomurske regije

Vir: ZRSZ 2013b.

Preglednica 6: Registrirano brezposelne osebe po stopnji izobrazbe v Sloveniji

Stopnja izobrazbe	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I.	32.184	26.957	23.662	23.478	31.874	34.493	34.579	35.010
II.	4.997	3.822	3.395	3.482	5.334	5.451	5.558	5.657
III.	1.061	768	643	642	868	897	949	918
IV.	21.504	17.637	15.138	15.307	23.450	26.980	27.224	28.587
V.	25.411	21.728	18.610	16.895	25.116	29.409	29.736	31.018
VI.	2.232	2.161	2.088	1.927	2.953	3.942	4.311	4.710
VII.+VIII.	5.186	5.230	4.875	4.479	6.949	8.549	9.862	11.119
b. š.				29	128	300	535	1.042
Skupaj	92.575	78.303	68.411	66.239	96.672	110.021	112.754	118.061

V preglednici 6 smo primerjali podatke o brezposelnosti glede na strokovno izobrazbo. Ugotavljamo, da je bilo največ registrirano brezposelnih oseb od leta 2005 do 2012 s prvo stopnjo izobrazbe. To so predvsem osebe brez poklica. Dokaj uspešno so se zaposlovale osebe s tretjo stopnjo izobrazbe. Kot opazamo, pa od leta 2010 število brezposelnih še narašča, kar lahko pripisujemo predvsem posledicam gospodarske krize in pomanjkanju delovnih mest. Zanimivo je, da močno tudi narašča brezposelnost oseb s VII. ali VIII stopnjo izobrazbe. Trenutno so še vedno najbolj iskani poklici natakar, varilec, šofer ali naravoslovni poklici, predvsem pa je višek ekonomistov (ZRSZ 2013a).

Preglednica 7: Registrirano brezposelne osebe po trajanju brezposelnosti, v Sloveniji

Trajanje brezposelnosti	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Do 2 meseca	21.012	17.545	14.857	18.276	26.379	30.574	24.546	30.704
3 do 5 mesecev	12.874	8.835	8.596	8.473	13.543	15.142	14.024	16.748
6 do 8 mesecev	8.130	6.358	5.325	4.707	11.555	8.964	8.486	9.001
9 do 11 mesecev	7.642	5.898	4.895	4.032	10.750	7.969	9.043	7.848
12 do 23 mesecev	16.983	16.006	12.460	10.849	14.780	24.756	25.966	20.188
24 do 35 mesecev	8.794	7.588	7.038	5.575	5.956	8.160	13.297	12.040
3 do 4 leta	8.133	7.634	6.879	6.245	5.848	6.339	8.725	12.292
5 do 7 let	4.175	4.153	4.329	4.306	4.176	4.287	4.514	4.993
8 let ali več	4.832	4.286	4.032	3.776	3.685	3.830	4.153	4.247
Skupaj	92.575	78.303	68.411	66.239	96.672	110.021	112.754	118.061

V preglednici 7 prikazujemo podatke o registrirano brezposelnih osebah po trajanju brezposelnosti. Ugotavljamo, da je največ registrirane brezposelnosti v letu 2012, ko se je gospodarska kriza tudi najmočneje čutila in uničila tudi zelo močna ter velika podjetja. Kot vidimo, je največ prijavljenih oseb na zavodu do 2 meseca. Po 2 mesecih se zaposlijo, odločijo za samostojno podjetje ali pa celo prekvalificirajo oz. dodatno izobražujejo. Za katero odločitev se brezposelnih odločijo, je odvisno od kategorije prebivalstva. Zelo velika je številka brezposelnih v trajanju od 12 do 23 mesecev v letu 2012, kar je posledica predvsem pomanjkanja delovnih mest in če se razmere na trgu ne bodo izboljšale, lahko pričakujemo porast pri vseh kategorijah (ZRSZ 2013a).

3.5 Brezposelnosti izpostavljene kategorije prebivalstva

V tem poglavju smo se osredotočili na nekatere izpostavljene kategorije prebivalstva, ki imajo še posebej velike težave pri pridobivanju zaposlitve. Trenutno so brezposelnosti najbolj izpostavljeni mladi, starejši delavci, ženske, invalidi, imigranti in delavci iz nižjih socialno-ekonomski kategorij.

3.5.1 Mladi

Mladi so v današnjem času, ko se še čutijo vplivi recesije, izjemno občutljiva skupina, saj je prav med njimi tudi največ prvih iskalcev zaposlitve. Na rast števila brezposelnih mladih med 15. in 24. letom starosti vpliva več dejavnikov, eden izmed razlogov so tudi demografske

spremembe predvsem pa nedavna gospodarska kriza, ki je sorazmerno močnejše prizadela mlade. To je skladno z ugotovitvami raziskovalcev, da je brezposelnost mladih praviloma bistveno občutljivejša za gospodarska nihanja. Med recesijo se v primerjavi s splošno brezposelnostjo povečuje občutno hitreje, med okrevanjem pa se hitreje zmanjšuje (Kramberger in Pavlin 2007).

Zaradi pomanjkanja zaposlitvenih možnosti, se večina mladih odloča za nadaljnjo terciarno izobraževanje in podaljšuje študij dokler je to mogoče. Posledica tega je sicer začasno znižanje brezposelnosti med mladimi zaradi prehoda v kategorijo študentov, se pa zaradi tega z zamikom povečuje brezposelnost mladih s terciarno izobrazbo (ZRSZ 2013c).

Vse bolj pereče postaja vprašanje brezposelnosti diplomantov na terciarni ravni. Čeprav za večino evropskih držav še vedno velja, da tveganje brezposelnosti upada z doseženo ravno izobrazbo, se vrednost diplome kot zagotovila za varen vstop na trg dela hitro zmanjšuje (Walther 2006).

3.5.2 Starejši delavci

Najpogostejši razlog, da starejše osebe ostanejo brez zaposlitve, je slabšanje njihove moči in zdravstvenega stanja. Ljudje v starejših letih so pogosto počasnejši, manj kreativni, nimajo več takega interesa in motivacije. S staranjem nastopijo tudi spremembe v psihofizični strukturi posameznika. Velikokrat starejši posameznik ostane brez zaposlitve zaradi nedoseganja zelenih rezultatov v določenem času in ga takrat pogosto zamenjajo mlajši in bolj zagnani (Svetlik 1985).

Kadar se delodajalci odločajo za zaposlovanje starejših delavcev, se najprej osredotočijo na njihove prednosti in slabosti. Prav tako vidijo starejše delavce neprimerne za nadaljnjo izobraževanje in manj možnosti za učenje novih tehnologij.

Vzroki, ki vplivajo na delodajalce pri zaposlovanju starejših:

- »manjši karierni potencial
- višji stroški zdravstvenega, življenjskega in pokojninskega zavarovanja
- nižja fleksibilnost in prilagodljivost
- višja plačna pričakovanja
- več bolniške odsotnosti
- zastarelost znanja in veščin
- oviranje kariernih poti mlajših
- dvomi v njihovo kompetentnost in
- strah pred tožbami na račun starostne diskriminacije« (Vodopivec, Dolenc in Širok 2008, 82).

Da bi v prihodnosti bili starejši ljudje bolj zanimivi za delodajalce, je potrebno dodatno izobraževanje, ter izboljšanje veščin in spretnosti na delovnem mestu in sprotno usposabljanje na novejših tehnologijah.

3.5.3 Ženske

Ženske se velikokrat soočijo z težavno zaposlitvijo, še posebej mlajše ženske, ki se želijo zaposliti prvič, zato so velikokrat diskriminirane. Delodajalci se raje odločijo za zaposlitev mlajšega moškega zaradi večje fizične zmogljivosti, kakor mlajšo žensko. Predvsem razlog tiči v morebitni zanositvi, materinstvu in odsotnosti zaradi porodniškega dopusta.

Razlika med spoloma pri zaposlitvi je obstajala že od nekdaj, vendar se je v zadnjem desetletju močno zmanjševala. Kljub temu, se je, po izbruhu krize leta 2007, razlika spet začela povečevati. Tako je dandanes med brezposelnimi več žensk kot moških (Jenko 2012).

»Po podatkih, ki jih je objavila Evropska komisija 28. februarja 2013, obstaja 16,2 odstotka povprečna razlika med urnim zaslužkom žensk in moških v Evropski Uniji. Če bi ženske želele enako zaslužiti kot moški, bi morale na leto delati 59 dni več« (Zveza svobodnih sindikatov Slovenije 2013).

3.5.4 Imigranti

Imigranti sodijo med manjšine, ki imajo na trgu delovne sile neugoden položaj. Z majhnim dohodkom, izobrazbo in družbenim standardom spadajo v najnižji družbeni sloj. V veliki meri opravljajo najtežja, najbolj umazana in najslabše plačana dela. (Primeri: bolgarski državljani, ki skrbijo za čiščenje sanitarij na Petrolu; delavci iz držav bivše Jugoslavije, ki delajo v gradbeništvu; delavci iz Romunije in Bolgarije, ki opravljajo sezonska dela na poljih in sadovnjakih). Njihova zaposlitev je negotova in začasna, zato se pogosto štejejo med brezposelne. Dela, ki jih opravljajo, jim ne omogoča napredovanja in niti ustreznega usposabljanja (Svetlik 1985).

3.5.5 Invalidi

Invalide prav tako uvrščamo v izpostavljeno kategorijo brezposelnih oseb. Delodajalci oklevajo pri zaposlitvi invalida zaradi omejitev, ki jim onemogočajo izvajanje določenih del. Delodajalci včasih precenjujejo stopnjo invalidnosti in si predstavljajo, da takšen delavec ne bo zmožen opravljati dela, katerega se od njega zahteva, zato raje zaposluje kader, od katerega se pričakuje maksimalen učinek pri delu.

V večini evropskih držav se postavlja načelo enakih možnosti za zaposlovanje, kar potrjujejo tudi ukrepi, ki so namenjeni izključno invalidom kot na primer, višja finančna pomoč

(Svetlik, 2002).

3.5.6 Delavci iz nižjih socialno-ekonomskih kategorij

To so delavci z nižjimi kvalifikacijami in izobrazbo ter delavci z nižjimi dohodki. Njihovo brezposelnost razlagajo s tako imenovanim »lestvičnim učinkom«. Ob splošnem naraščanju brezposelnosti bolj usposobljeni delavci zasedajo delovna mesta za manj usposobljene in tako vedno ostanejo v večji meri brezposelni delavci z nižjimi kvalifikacijami. Hkrati pa velja, da so tudi na manj zahtevnih delovnih mestih bolj usposobljeni delavci produktivnejši od manj usposobljenih in imajo zato prednost pri zaposlovanju (Svetlik 1985).

3.6 Razlogi za brezposelnost

Osnovni razlog za dolgotrajno brezposelnost so strukturna neskladja na trgu dela oziroma neskladje med ponudbo in povpraševanjem ter način njihovega urejanja. To so procesi, ki so posledica globalizacije nacionalnih ekonomij, deregulacije finančnih trgov, pešanja tradicionalnih industrijskih panog in upadanja števila delovnih mest, ki zahtevajo uporabo predvsem ročnih veščin in spretnosti.

Pri tem analitiki ugotavljajo, da so določene družbene skupine bolj izpostavljene dolgotrajni brezposelnosti. Večinoma gre pri tem za mlade, ki brez ustrezne izobrazbe in delovnih izkušenj šele vstopajo na trg dela, za starejše delavce, ki so bili zaposleni v tradicionalnih industrijskih panogah, kjer so delali predvsem fizično oziroma ročno, in ženske, ki se vključujejo na trg delovne sile, potem ko so bile z njega dalj časa odsotne zaradi nosečnosti in skrbi za otroke. Tem skupinam se pridružujejo tudi pripadniki nekaterih družbenih skupin, kot so na primer člani etničnih skupin, invalidne osebe, nekdanji zaporniki in odvisniki različnih vrst (Svetlik et al. 2002).

Ugotavljamo, da med razloge za brezposelnost v pomurski regiji sodi tudi propad velikih podjetij. Med njimi so murskosoboška Mura – proizvodnja tekstila, nekoč zelo uspešno podjetje. Šiviljstvo je cvetelo in zaposlovalo veliko prebivalcev Pomurske. Tovarna moške in ženske konfekcije v Murski Soboti je svoje ime dobila po reki Muri pred dobrimi 65 leti. Leta 1925 so imeli že štiri pomočnice, ki so s stroji na nožni pogon šivale perilo za nadaljnjo prodajo. Z nakupom novih strojev je obrat zaposloval 150 delavk in se uradno imenoval Janez Cvetkovič, industrija perila Murska Sobota. Povpraševanja ni manjkalo, prav tako ne poceni pomurske delovne sile, ki so jo v osemdesetih letih prejšnjega stoletja predstavljala neizobražena dekleta s podeželja. Tako se pišejo začetki podjetja Mura, ki je v osemdesetih letih zaposlovala 6.500 delavcev, z njo pa je bila povezana četrtnina vsega pomurskega prebivalstva. Mura je pomagala pri nakupih in gradnji stanovanj za delavce, počitniških objektov v Sloveniji in na Hrvaškem, dajala je štipendije, spodbudila razvoj avtobusnega prometa. V začetku devetdesetih let je imela Mura 62 trgovin v Sloveniji in tujini, danes pa

pod dvema ločenima podjetjema zaposluje le še okoli 1.500 ljudi.

Ugotavljamo, da je bil stečaj Mure usoden za slabo statistiko na področju brezposelnosti v Pomurju. Mura je zaposlovala številne prebivalce pomurske regije in nudila veliko dela, danes pa zaradi neustreznega vodstva in neučinkovitega sistema državne pomoči propada pred očmi tistih prebivalcev Pomurske, ki so nekoč dobesedno živeli za razvoj Mure. Delavke, ki so nekoč delale v Muri, so danes doma in brez zaposlitve, saj so stare nad 40 let in zato težko najdejo novo zaposlitev. Večina jih išče delo v sosednji Avstriji, gre v večini za sezonsko delo in za kratek čas – na primer: obiranje jabolk, hrušk, grozdja ... (Horvat 2012).

Stečaju Mure je sledilo lendavsko podjetje Nafta d. o. o. in njene hčerinske družbe, kjer je bilo zaposlenih ogromno prebivalcev Lendave. Tud to podjetje se je kmalu znašlo na robu propada, predvsem zaradi neustreznega vodstva, neustrezne kadrovske politike ter nepremišljenega financiranja lendavskega nogometnega kluba Nafta Lendava.

3.7 Posledice brezposelnosti

Svetlik et al. (2002, 326–327) ugotavljajo, da »dolgotrajna brezposelnost prinaša posamezniku predvsem ekonomske, psihološke in socialne težave, ki so posledica pomanjkanja finančnih sredstev, neaktivnosti, apatije in socialne izključenosti«. Čeprav se zdi, da so materialne posledice izgube zaposlitve za daljše obdobje najusodnejše, pa ne smemo prezreti tudi drugih vidikov.

Pri mladih se te posledice kažejo predvsem v nizkem socialnem statusu, finančni odvisnosti od staršev, upadu števila zakonskih zvez in posledično tudi zmanjševanju rojstev otrok, socialni nestabilnosti in dezintegraciji, ki povzročata zlorabo drog, alkohola in družbeno nesprejemljivo obnašanje.

Posledice brezposelnosti:

a) Socialna izključenost;

Socialna izključenost se pokaže kot občutek nemoči in izolacije v vsakdanjem življenju posameznika.

Socialna izključenost mladih se pa kaže v nedoseganju družbenih norm in standardov, ki jih družba pričakuje od mladih. Ti standardi so na primer šolanje, samostojno življenje, ... (Rapuš Pavel 2005, 330).

b) Psihološki vidik:

Posamezniki v različnih okoljih doživljajo brezposelnost na podoben način. Najprej se pojavi šok, ki osebo paralizira. V drugi fazi se oseba začne zavedati, da je brezposelna, vendar tega

še ne more dojeti in morala osebe pade. Sledi poizkus zmanjševanja resnosti dogodka in zanikanje stanja (na primer, omisljijo si dopust, kot da se ni nič zgodilo). Na tej točki lahko oseba začne dojemati svet drugače, prevzame drugačen tip vsako dnevni aktivnosti, celo se osebi zmanjša želja po ponovni zaposlitvi (Gabrovšek B. I.).

3.8 Pravice brezposelnih oseb

Zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti je v Sloveniji urejeno z Zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Zakon o urejanju trga dela - ZUTD, Ur. l. RS št. 80/10). V nadaljevanju navajam nekatere pomembnejše točke iz tega zakona, ki ureja pravice brezposelnih oseb.

1. »Do pravice za primer brezposelnosti se po 9. členu tega zakonu šteje brezposelna oseba od dopoljenih 15 do 65 let starosti, pri kateri ni prišlo do popolne nezmožnosti za delo po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ali brezposelnosti po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov«.
2. »Ne glede na določbo prvega odstavka 8. člena tega zakona se za brezposelno osebo s pravico za primer brezposelnosti šteje iskalec zaposlitve, ki je začasno nezmožen za delo zaradi bolezni ali poškodbe skladno s predpisi o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem stanju. Takšni brezposelni osebi obveznosti, določene s tem zakonom, mirujejo, dokler traja začasna nezmožnost za delo«.
3. »Do pravice za primer brezposelnosti je upravičena tudi brezposelna oseba, ki zaradi težav z odvisnostjo, težav v duševnem zdravju, večjih socialnih težav in drugih podobnih težav ni zmožna za delo, zato se šteje za začasno nezaposljivo. Začasna nezaposljivost iz navedenih razlogov ter pravice in obveznosti te osebe se opredelijo v zaposlitvenem načrtu brezposelne osebe na podlagi mnenja o obstoju razlogov za začasno nezaposljivost in predloga možnih ukrepov, ki ga pripravijo posebne medinstitucionalne komisije po določbah 117. člena tega zakona.« (Zakon o urejanju trga dela - ZUTD, Ur. l. RS št. 80/10).

4 BREZPOSELNOST MLADIH V POMURSKI REGIJI

Brezposelnost mladih je v današnjem času zelo občutljiva tema. Mladi pogosto po končanem šolanju ostanejo brez zaposlitve, saj je trenutno premalo prostih delovnih mest, zaradi posledice gospodarske krize.

V tem poglavju prikazujemo stopnjo registrirane brezposelnosti mladih v pomurski, osrednjeslovenski in obalno-kraški regiji.

4.1 Stopnja brezposelnosti mladih

Preglednica 8: Stopnje registrirane brezposelnosti mladih do 25. leta (v %)

Statistične regije	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Osrednjeslovenska	18,5	18,0	17,6	18,6	19,1	17,3	15,4	11,1	8,4	10,3	17,7	17,3	22,3
Pomurska	27,3	26,5	27,3	26,9	25,4	22,3	20,3	16,7	27,3	18,3	40,8	37,9	40,0
Obalno-kraška	22,6	23,1	20,9	21,3	20,9	17,9	16,6	11,6	10,5	13,9	16,1	18,7	21,1

Vir: Pečar 2008, 46; SURS 2013.

Preglednica 8 prikazuje stopnjo brezposelnosti mladih v obdobju od leta 2000 pa vse do leta 2012 za vsako od izbranih regij posebej. Kot vidimo iz statistike, je stopnja brezposelnosti mladih v najbolj kritični pomurski regiji v glavnem upadala vse do leta 2008, nato pa je spet močno narasla. V osrednjeslovenski regiji je v povprečju stopnja brezposelnih mladih upadala predvsem do leta 2010, nato pa se začela povečevati. Prav tako v obalno-kraški regiji se stopnja zmanjšuje vse do leta 2008, nato pa začne spet naraščati. Ugotavljamo, da se je v vseh omenjenih regijah v zadnjih štirih letih stopnja brezposelnosti mladih povečevala.

V preglednici 9 prikazujemo absolutno število registriranih brezposelnih mladih oseb po starostnih razredih in po letih v pomurski regiji za obdobje od leta 2005 do leta 2012.

Preglednica 9: Število registriranih brezposelnih mladih po starostnih razredih v pomurski regiji

Leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Do 18 let	40	22	15	23	15	16	30	20
18–25 let	2.137	1.477	1.269	1.093	1.343	1.209	1.003	941
25–30 let	1.508	1.169	1.065	952	1.325	1.268	1.269	1.147

Vir: ZRSZ 2013b.

Menimo, da število brezposelnih mladih do 25 let upada predvsem zaradi nadaljnjega izobraževanja, saj je delovnih mest trenutno premalo. Veliko študentov se odloča za študentsko delo, kar je po eni strani dobro, saj lahko tako študent lažje pokriva stroške življenja in študija, vendar je to kratkoročna rešitev, ki pa vpliva tudi na uradno statistiko o brezposelnosti mladih. Študentsko delo je sicer prednost za tiste, ki zaradi tega po končanem

študiju lažje dobijo redno zaposlitev v organizaciji v kateri so prej delali preko študentskega servis, slabost pa za tiste, ki zaradi konkurence cenejše študentske delovne sile težje pridejo do zaposlitve.

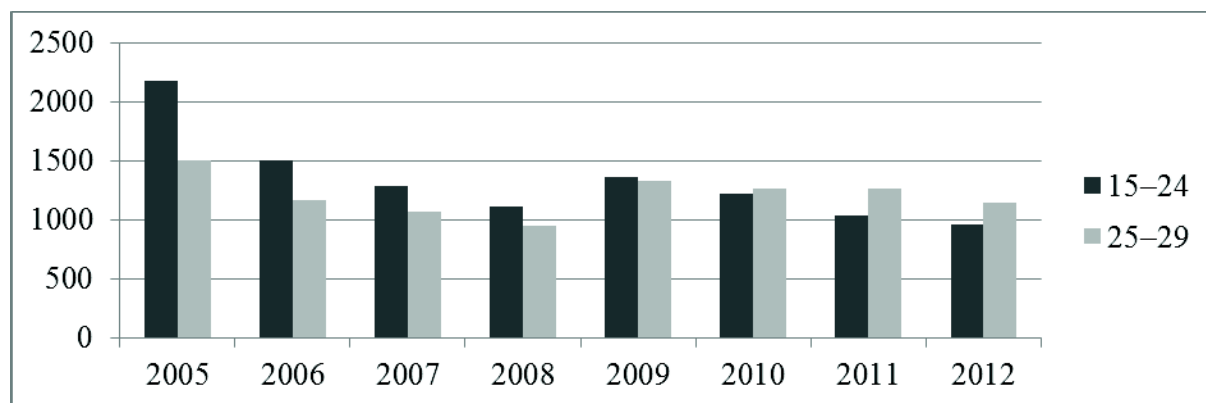
4.2 Registrirani brezposelni mladi

4.2.1 Pomurska regija

Preglednica 10: Registrirane brezposelne osebe v pomurski regiji, mladi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
15–24	2.177	1.499	1.284	1.116	1.358	1.225	1.033	961
25–29	1.508	1.169	1.065	952	1.325	1.268	1.269	1.147

Vir: SURS 2013.

Slika 2: Število registriranih brezposelnih mladih v pomurski regiji po letih

Vir: SURS 2013.

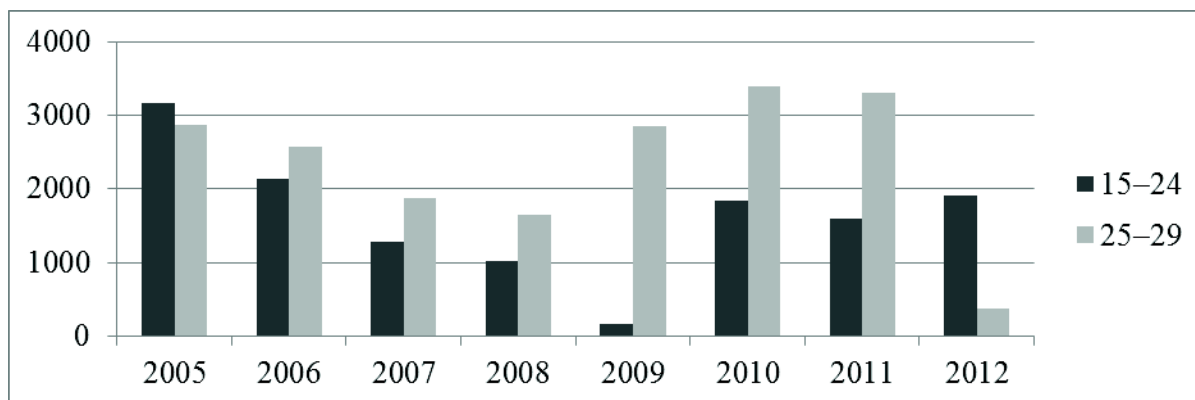
Slika 2 prikazuje registrirane brezposelne mlade po podatkih Statističnega urada RS, in sicer od leta 2005 do 2012 v absolutnih številkah. Pri starosti smo se omejili na mlade od 15–24 ter 25–29 let. Kot ugotavljamo, je bilo leta 2005 največ brezposelnih mladih do 24. leta. Najmanj jih je bilo leta 2012. Vidimo, da število mladih brezposelnih upada, vendar se lahko predvideva, da upada zato, ker mladi poiščejo delo drugod, celo v tujini, kar je predvsem slabo za nas, ker nam odhaja mlad, izobražen kader. Vzrok za pomanjkanje delovnih mest za mlade je predvsem v trenutni gospodarski krizi.

4.2.2 Osrednjeslovenska regija

Preglednica 11: Registrirane brezposelne osebe v osrednjeslovenski regiji, mladi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
15–24	3.171	2.135	1.276	1.019	1.710	1.843	1.603	1.907
25–29	2.876	2.575	1.876	1.643	2.848	3.386	3.305	3.710

Vir: SURS 2013.

Slika 3: Število registriranih brezposelnih mladih v osrednjeslovenski regiji po letih

Vir: SURS 2013.

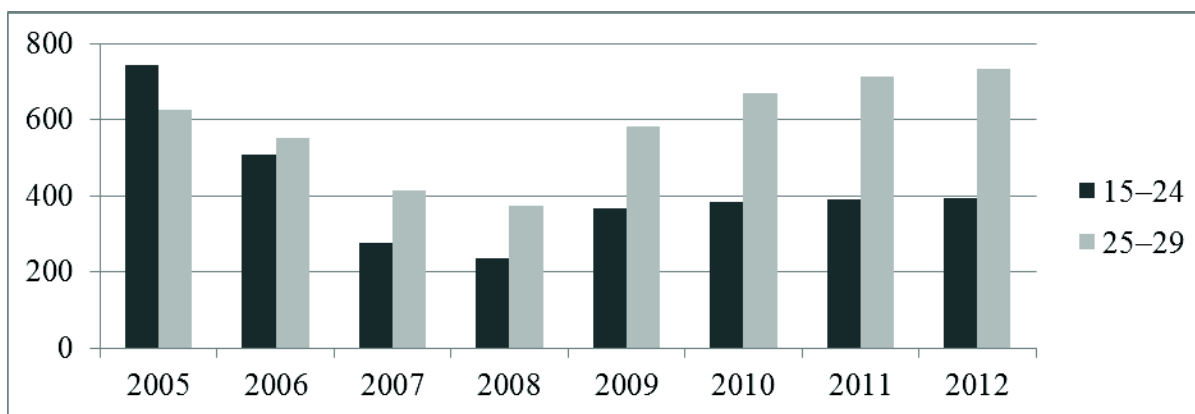
Kot ugotavljamo s slike 3, je bilo po podatkih Statističnega urada RS največ brezposelnih mladih do 24. leta v osrednjeslovenski regiji leta 2005. Največ teže zaposljivih je starih od 25 do 29 let. Predvidevamo, da prihaja do tako velikih problemov zaposljivosti mladih predvsem zaradi gospodarske krize in zaradi prevelikih vpisov in diplom v programu, kjer prihaja do viška na trgu dela. Mlade je treba čim bolj spodbujati in preusmeriti v programe, kot so naravoslovni študiji, kjer je potreba po poklicih veliko večja in trg ni nasičen, kot je pri ekonomistih. Eden od načinov državnih spodbud je tudi politika selektivnega štipendiranja (Pravilnik o dodeljevanju državnih štipendij, Ur. l. RS št. 51/08).

4.2.3 Obalno-kraška regija

Preglednica 12: Registrirane brezposelne osebe v obalno-kraški regiji, mladi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
15–24	742	509	276	234	367	383	390	393
25–29	626	553	413	373	581	671	712	734

Vir: SURS 2013.

Slika 4: Število registriranih brezposelnih mladih v obalno-kraški regiji po letih

Vir: SURS 2013.

Menimo, da je v primerjavi s prejšnjimi regijami obalno-kraška regija med uspešnejšimi regijami glede zaposlovanja mladih. Kot vidimo, je število nezaposlenih mladih do 24 let bistveno manjši, se pa povečuje število brezposelnih od 25. leta naprej. Mladi imajo več priložnosti za zaposlitev že zaradi njene obmorske lege in turizma, zato so priložnosti za študentsko delo razmeroma večje. Iz lastnih izkušenj ugotavljamo, da je študentsko delo bistveno lažje dobit v obalno-kraški regiji kot pa v Pomurju, saj je povpraševanje po študentih bistveno manjše. Se pa zato povečuje število nezaposlenih od 25. leta naprej, saj ne morejo dobiti redne zaposlitve, še posebej, ker nimajo dovolj izkušenj.

4.3 Brezposelnost diplomantov

Trenutno najbolj občutljiva tema je predvsem brezposelnost diplomantov, ki je še kako močna prav v pomurski regiji.

Konec leta 2011 je bilo na Zavodu RS za zaposlovanje območne enote Murska Sobota prijavljenih 258 diplomantov, mlajših od 30 let. Največ jih ima diplomo ekonomije in njenih sorodnih smeri (53 diplomantov), veliko je učiteljev in vzgojiteljev (49), najmanj pa je diplomantov družboslovja (19). Med brezposelnimi diplomanti močno prevladujejo ženske, ki jih je celo 199.

Kot razlog za visoko brezposelnosti diplomantov navaja Vesna Laissani, direktorica zavoda Papilot v Murski Soboti, ki v svoji doktorski disertaciji raziskuje prav področje zaposlovanja mladih diplomantov, najprej močno povečan vpis v študijske programe. Še vedno je zelo obsežen vpis tudi v programe na tistih področjih, ki so na trgu dela presežna, na primer v programe s področja ekonomije.

Pomembno je tudi, da so se mladi pripravljene prilagajati. Zakaj se ne bi nekdo, ki je po izobrazbi učitelj, ukvarjal tudi s čim drugim, če ima tam več možnosti. Lassanijeva tudi ugotavlja, da mladi žal niso pripravljene na zaposlitev zunaj svojega kraja oziroma se težko

odločijo zanjo, kar zmanjša njihove možnosti zaposlitve (Gider 2012).

Na podlagi Zavoda RS za zaposlovanje ugotavljam, da veliko mladih kljub visoki izobrazbi težko pridobi zaposlitev. Kot je bilo omenjeno tudi v časopisu *Večer*, se mladi preveč odločajo za študij ekonomije, ki že tako presega trenutno stanje delovnih mest na trgu dela. Menimo, da bi mladim moral biti omogočen globlji pogled v naravoslovne študije in podane natančnejše informacije o potrebi po potencialnih kadrov (Gilder 2012)

4.4 Posledice brezposelnosti mladih

Ob izgubi zaposlitve se posameznik ne sooča zgolj s posledicami, kot sta izguba rednega dohodka in sredstev za preživetje, ampak se sooča z globljimi posledicami, kot so zmanjšan gnotni položaj, kar pelje v skromnejše življenje ali celo v revščino. Vse to pa zelo vpliva na celoten način posameznikovega življenja in njegovega socialnega položaja. Zniža se njegov življenjski standard, kar ogrozi socialne stike z drugimi in posameznik lahko dobi občutek socialne izolacije in izključenosti iz okolja. Brezposelna oseba ostane brez vsakodnevnih obveznosti, izgubi občutek za strukturiranje časa, ostane brez socialnih stikov, poveča se njen strah pred prihodnostjo, pojavijo se nespečnosti, nemir in občutek negotovosti. Vse to pa lahko vodi do resnih psihosocialnih težav in težav z zdravjem (Pevc 2012).

Menimo, da je za posledice brezposelnosti delno vzrok trenutna svetovna gospodarska kriza in premalo delovnih mest.

4.5 Odhod mladih v tujino

Avstrija je najbližja sosednja država, ki pogosto zaposluje Pomurce, ki v Avstrijo odhajajo zaradi pomanjkanja dela v pomurski regiji. Zelo ugodna je njena bližina, ki omogoča delo prebivalcev Pomurja in ni potrebe, da bi se tja dejansko preselili. Avstrija ima med članicami Evropske unije precej fleksibilen trg in stabilno gospodarstvo, ima pa tudi najnižjo brezposelnost.

Največ iskalcev zaposlitve v sosednji državi naj bi bilo mlajših od 35 let. Med njimi je največ svežih diplomantov, ki se srečujejo s težavami pri iskanju svoje prve zaposlitve v domači državi. Zaposlitev v Avstriji iščejo tudi delavci s področja gradbeništva, kar je posledica velikih odpuščaj pri slovenskih gradbincih.

Menimo, da je iskanje dela sosednji Avstriji za Pomurje zelo dober izziv, vendar pa je slabost tega, da mladi izobraženi kadri odhajajo. Vse več izobraženih diplomantov poišče delo v tujini predvsem zaradi gospodarske krize in bistveno boljših plačilnih pogojev. Za leto 2012 naj bi bila povprečna bruto plača v Avstriji znašala 2.500 evrov, povprečna pokojnina pa 1.000 evrov (Obal 2013).

Preglednica 13: Število prebivalcev po regijah in letih

	2008	2009	2010	2011
Pomurska	121.824	119.537	119.548	119.145
Osrednjeslovenska	508.607	521.965	529.646	533.213
Obalno-kraška	107.905	108.776	110.412	110.760

Vir: SURS 2013.

Preglednica 13 prikazuje število prebivalcev po regijah med letom 2008 in 2011. Največ prebivalcev je imela osrednjeslovenska regija in sicer leta 2011, sledila ji je pomurska regija in nazadnje obalno-kraška. Iz preglednice lahko razberemo, da se število prebivalcev v pomurski regiji zmanjšuje, medtem ko se v osrednjeslovenski in obalno-kraški povečuje. Podatki v preglednici so prikazani zato, ker so podlaga za izračuna kazalnika v preglednici 15 in ker sem želel poudariti, da so selitve na 1.000 prebivalcev odvisne ne samo od števila izseljenih, ampak tudi od števila prebivalcev v posamezni regiji.

Preglednica 14: Meddržavne selitve po regijah, Slovenija

	2008	2009	2010	2011
Pomurska	252	266	234	287
Osrednjeslovenska	707	942	1.028	1.447
Obalno-kraška	227	306	281	278

Vir: SURS 2013.

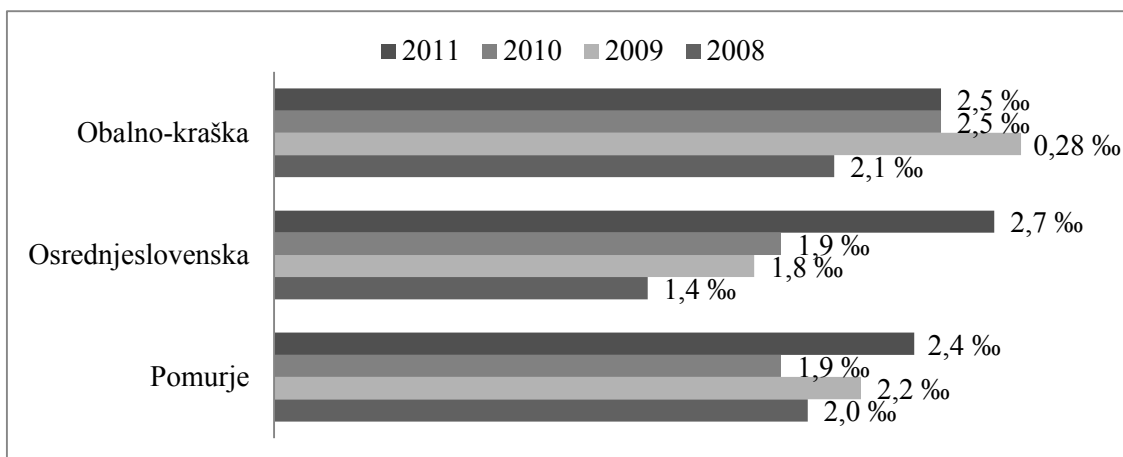
Preglednica 14 prikazuje meddržavne selitve po regijah med letom 2008 in 2011. Ugotavljamo, da se je največ prebivalcev izselilo leta 2011 v osrednjeslovenski regiji, kar bi lahko bil vzrok gospodarske krize in s tem posledično primanjkovalje delovnih mest. Tudi v pomurski regiji se število izseljevanja prebivalcev povečuje, razen v obalno-kraški regiji, kjer upada od leta 2009.

Preglednica 15: Meddržavne selitve po regijah, Slovenija (v ‰)

	2008	2009	2010	2011
Pomurska	2,0	2,2	1,9	2,4
Osrednjeslovenska	1,4	1,8	1,9	2,7
Obalno-kraška	2,1	2,8	2,5	2,5

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov SURS-a.

Preglednica 15 prikazuje izselitve iz Slovenije v tujo državo po regijah. Številke prikazuje število odseljenih na 1.000 prebivalcev. Na osnovi podatkov Statističnega urada RS ugotavljamo, da je bilo največ selitev v letu 2011 v osrednjeslovenski regiji.

Slika 5: Meddržavne selitve po statističnih regijah, Slovenija (v ‰)

Vir: SURS 2013.

Po podatkih Statističnega urada RS ugotavljamo, da se meddržavne selitve v pomurski in osrednjeslovenski regiji povečujejo. Vedno več ljudi in potencialno dober kader se odloča za zaposlitev v tujini. Kot vidimo je v odstotkih glede na število prebivalstva v Pomurju kar velik odstotek selitev v primerjavi z drugimi. Veliko se jih odloči za odhod v tujino zaradi gospodarske stiske v naši državi. Tretja regija, ki jo še omenjamo, je obalno-kraška, kjer število emigracij upada vse od leta 2009, ko je bilo izseljevanje zaradi iskanja zaposlitve najvišje. Na zmanjšanje emigracij verjetno vplivata gospodarska lega in Luka Koper.

4.6 Pomen zaposlovanja mladih

Mladi so naša bodoča generacija, zato je zelo velik poudarek na zaposlovanju mladih.

Da bi se izognili naraščanju brezposelnosti mladih in jim omogočili delo, s katerim bi si nabrali izkušnje in postali samostojnejši, je država sprejela določene strategije, ki bi omilile neprijetno statistiko.

Prva strategija: olajšave za zaposlovanje mladih. Delodajalci, ki bodo za nedoločen čas zaposlili mlajšega od 30 let, bodo prvi dve leti oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti (B. V. 2013).

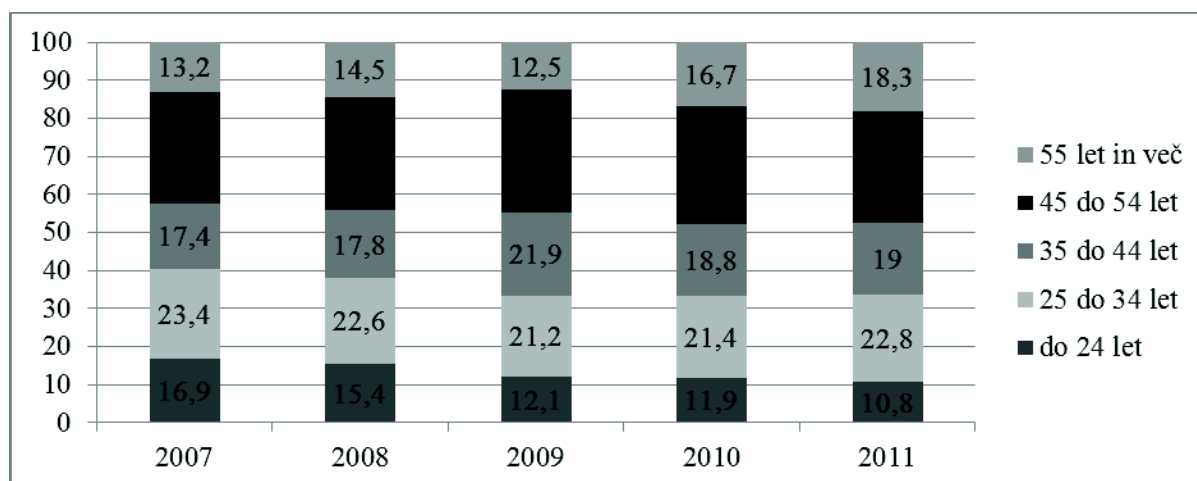
Ključni pomen pri zaposlovanju mladih je njihov delovni potencial, saj je ob končanem izobraževanju po navadi zelo visok. Želja po zaposlitvi je zelo velika, kreativna in inovativna, kar pomeni večjo učinkovitost pri delu. Mladi so zelo pomemben dejavnik v podjetjih, saj so »pogosto nosilci novih znanj, ki jih prinašajo iz izobraževalnega procesa, in številnih socialnih (in tehničnih) spretnosti in kompetenc, vezanih na odraščanje v sodobni informacijski družbi«. Mladi imajo največkrat velik podjetniški potencial. Dobro so seznanjeni z novimi znanji in obstoječimi podjetniškimi trendi, kar jim lahko zelo pomaga pri

razvoju lastnega podjetja. Veliko znanja naberejo v času študija oziroma izven svojega domačega okolja, veliko se naučijo od prejšnjih generacij, starejših študentov in na fakultetah. Ogromno znanja pridobijo tudi s študentskim delom, kar jim lahko koristi pri prvi zaposlitvi (Urad Republike Slovenije za mladino 2012).

5 BREZPOSELNOST STAREJŠIH V POMURSKI REGIJI

Brezposelnost starejših se tako kot v vseh regijah pojavlja tudi v pomurski regiji. Je ena izmed aktualnih tem našega vsakdana. Starejši se največkrat soočijo z brezposelnost zaradi stečaja podjetij, v katerih so bili dolga leta zaposleni.

Slika 6: Starostna struktura brezposelnih na dan 31. december 2011

Vir: Žunec 2012b.

Slika 6 prikazuje starostno strukturo brezposelnih v Pomurju 31. decembra 2011. Kot vidimo, je bilo največ brezposelnih starih od 45 do 54 let, najmanj pa do 24 let. Predvidevamo, da je razlog za starejše brezposelne posledica gospodarske krize in odpuščanj. Kot vidimo, število mladih brezposelnih do 24 let upada. Predvidevamo, da je temu tako zaradi dodatnega oz. nadaljnjega izobraževanja ali začasnega študentskega dela, ki pa ni trajna rešitev.

5.1 Registrirana brezposelnost starejših osebe

V tem poglavju smo se odločili prikazati stopnjo registrirane brezposelnosti oseb po regijah in starostnih omejitvah. Za to vrstno opredelitev smo se odločili predvsem , zato da bi prikazali kako se pomurska regija razlikuje v stopnji brezposelnosti starejši v primerjavi z osrednjeslovensko regijo in obalno-kraško.

Preglednica 16: Stopnje registrirane brezposelnosti oseb starih nad 40 let (v %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pomurska	27,7	22,9	21,0	19,7	37,1	30,6	26,8	25,9
Osrednjeslovenska	9,8	8,2	7,3	6,9	11,0	12,3	13,6	14,9
Obalno-kraška	10,6	9,5	8,3	7,3	10,3	11,2	13,1	15,9

Vir: SURS 2013.

V preglednici 16 primerjamo stopnjo registriranje brezposelnosti oseb, starih nad 40 let, po

regijah. Kot vidimo, je stopnja brezposelnosti v pomurski regiji upadala do leta 2008, nato se je strmo povečala leta 2009 in dosegla najvišjo vrednost ter spet začela upadat. Prav tako ugotavljamo za osrednjeslovensko in obalno-kraško regijo, kjer stopnja brezposelnosti upada do leta 2009, nato pa začne naraščati. Predvidevamo, da je ta skupina brezposelnih najbolj ogrožena, saj država trenutno za njih ne financira dodatnih sredstev pri zaposlovanju, kot pri mladih do 30 let in starejših nad 50 let.

Preglednica 17: Stopnje registrirane brezposelnosti oseb starih nad 50 let (v %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pomurska	38,8	37,3	38,2	36,1	51,7	56,6	50,0	51,0
Osrednjeslovenska	19,5	18,3	18,4	16,6	21,7	33,1	31,5	33,6
Obalno-kraška	17,6	18,3	19,2	18,3	21,8	30,5	29,0	32,8

Vir: SURS 2013.

V preglednici 17 primerjamo stopnjo registrirane brezposelnosti oseb, starih nad 50 let, po regijah. Če primerjamo s prejšnjo preglednico, lahko ugotovimo, da se tudi tokrat stopnja povečuje, vendar je opazna razlika pri vrednosti, ki je skoraj polovico višja, kot pri brezposelnih nad 40 let. Predvidevamo, da je vzrok naraščanja brezposelnosti v zadnjem omenjenem letu 2007 že začetek zdajšnje gospodarske krize. Kot lahko opazimo, skoraj v vseh regija se stopnja brezposelnosti konstanto viša, najbolj kritično je leto 2010, ko je bila stopnja v vseh regijah precej visoka.

Preglednica 18: Stopnja registrirane brezposelnosti starejših, pomurska regija

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	11,9	11,3	19,9	17,0	14,6	13,9
50–54	16,5	16,2	25,6	24,5	21,1	20,4
55–59	21,7	19,9	26,1	32,1	28,9	30,6

Vir: SURS 2013.

V preglednici 18 prikazujemo stopnjo registrirane brezposelnosti oseb, po podatkih Statističnega urada RS, v pomurski regiji po starostnih omejitvah in v obdobju od leta 2007 do leta 2012. Ugotavljamo, da je bila najvišja stopnja registrirane brezposelnosti oseb starih med 45 -49 in 50-54 let v letu 2009. Predvidevamo, da se je stopnja nenadoma povečala zaradi vplivov gospodarske krize in pomanjkanja delovnih mest. Kot vidimo je nato stopnja začela upadat, razen v zadnji starostni omejitvi (55-59) let, kjer še vedno narašča. Pomurska regija je v primerjavi ostalih dveh omenjenih regijah trenutno najbolj ogrožena, glede pomanjkanja delovnih mest, in če se ne bodo uvedle spremembe se bo ta številka z leti morda tudi večala, odvisno od stanja trga dela in gospodarstva.

Preglednica 19: Stopnja registrirane brezposelnosti starejših, osrednjeslovenska regija

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	4,0	3,8	6,0	6,7	7,3	7,9
50–54	7,4	6,6	8,8	11,3	10,8	11,0
55–59	11,0	10,0	12,9	21,8	20,7	22,6

Vir: SURS 2013.

V preglednici 19 prikazujemo stopnjo registrirane brezposelnosti oseb, po podatkih Statističnega urada RS, v osrednjeslovenski regiji po starostnih omejitvah in v obdobju od leta 2007 do leta 2012. Ugotavljamo, da je stopnja registrirane brezposelnosti oseb v osrednjeslovenski regiji v primerjavi z pomursko bistveno manjša. Kot je razvidno iz preglednice, stopnja brezposelnosti starejših oseb v primerjavi prejšnjih let narašča, predvsem v zadnjem letu 2012, ko je dosegla tudi najvišjo vrednost.

Preglednica 20: Stopnja registrirane brezposelnosti starejših, obalno-kraška regija

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	4,8	4,4	5,9	6,2	7,0	8,2
50–54	7,8	11,3	8,6	10,2	10,8	11,9
55–59	11,4	7,0	13,2	20,3	18,2	20,9

Vir: SURS 2013.

V preglednici 20 prikazujemo stopnjo registrirane brezposelnosti oseb po podatkih Statističnega urada RS, v obalno-kraški regiji po starostnih omejitvah in v obdobju od leta 2007 do leta 2012, ko je gospodarska kriza najmočnejša. Opažamo, da je največja stopnja registrirane brezposelnosti starejših, starih od 55 do 59 let. Vendar na žalost tudi v tej regiji stopnja narašča v primerjavi prejšnjih let. Gospodarska kriza in pomanjkanje delovnih mest je prizadela vse tri regije, vendar nekatere so prenesle lažje druge težje. Kot vidimo je obalno-kraška regija v veliki prednosti v zaposlovanju od pomurske regije.

5.1.1 Pomurska regija

V zaključni projektni nalogi smo želeli prikazati delovno aktivno prebivalstvo v pomurski regiji po spolu. Podatki so povzeti po Statističnem uradu Republike Slovenije, in sicer za obdobje od leta 2005 do leta 2012, v starostnem obdobju od 45. leta do 59. leta v absolutnih številkah. Tovrstno opredelitev smo izbrali namenoma, saj smo želeli prikazati, kako zelo pomurska regija odstopa od ostalih dveh omenjenih regij glede zaposlovanja moških in žensk.

Preglednica 21: Delovno aktivno prebivalstvo v pomurski regiji, moški

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	3.400	3.348	3.413	3.371	3.104	3.100	3.190	3.011
50–54	3.256	3.405	3.555	3.435	3.183	3.095	3.068	2.819
55–59	1.995	2.179	2.403	2.569	2.483	2.265	2.509	2.270

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da je bilo največ moških v pomurski regiji delovno aktivnih leta 2007, in sicer med 50. in 54. letom starosti. Najmanj delovno aktivnih moških je bilo leta 2005, in sicer med 55. in 59. letom starosti.

Iz preglednice je razvidno, da je število delovno aktivnih moških naraščalo vse do leta 2008, nato pa je začelo upadati. Vzroke tega bi lahko pripisali predvsem upadu števila podjetij in posledicam gospodarske krize.

Preglednica 22 prikazuje delovno aktivne ženske v pomurski regiji v obdobju od leta 2005 do leta 2012, v starosti med 45. in 59. letom v absolutnih številkah. Za prikaz delovno aktivnega prebivalstva žensk smo se odločili zato, da bi videli, v kolikšni meri zaposlenost žensk odstopa od ostalih dveh omenjenih regij.

Preglednica 22: Delovno aktivno prebivalstvo v pomurski regiji, ženske

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	3.019	3.054	3.085	3.110	2.679	2.769	2.880	2.890
50–54	2.369	2.459	2.532	2.702	2.299	2.357	2.604	2.626
55–59	602	642	713	858	797	771	972	936

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da je bilo največ delovno aktivnih žensk v pomurski regiji leta 2007, in sicer med 45. in 49. letom starosti. Opažam, da se delovno aktivno prebivalstvo žensk z leti zmanjšuje. Vzroke bi lahko pripisali predvsem podjetju Mura, ki je v prejšnjih letih zaposlovalo ogromno žensk, vendar se je zaradi slabega vodstva kmalu znašlo na robu prepada, zato se je večina žensk, ki so bile tam zaposlene, znašlo na Zavodu RS za zaposlovanje. Kot lahko razberemo iz preglednice, pa se povečuje število delovno aktivnih med 55. in 59. letom starosti.

5.1.2 Osrednjeslovenska regija

Preglednica 23 prikazuje podatke Statističnega urada Republike Slovenije delovno aktivnih moških v osrednjeslovenski regiji, in sicer v obdobju od leta 2005 do leta 2012, med 45. in 59. letom starosti v absolutnih številkah.

Preglednica 23: Delovno aktivno prebivalstvo v osrednjeslovenski regiji, moški

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	18.452	19.139	20.085	20.676	20.374	20.483	21.425	21.033
50–54	16.989	17.710	17.897	17.975	17.409	17.033	17.831	18.159
55–59	11.113	11.953	12.740	13.409	13.226	11.496	12.184	11.705

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da je v osrednjeslovenski regiji precej več delovno aktivnih moških kot v prej omenjeni pomurski regiji. Vendar moramo upoštevati tudi dejstvo, da je osrednjeslovenska regija tako gospodarsko kot politično bolj razvita od pomurske in poseljuje tudi več prebivalcev. Iz preglednice lahko razberemo, da se od leta 2005 število delovno aktivnih moških povečuje, medtem ko v pomurski regiji upada. Največ delovno aktivnih moških je bilo v letu 2011, in sicer med 45. in 49. letom starosti, najmanj pa leta 2005, med 55. in 59. letom starosti.

Preglednica 24 prikazuje podatke Statističnega urada Republike Slovenije delovno aktivnih žensk v osrednjeslovenski regiji, in sicer v obdobju od leta 2005 do leta 2012, med 45. in 59. letom starosti v absolutnih številkah.

Preglednica 24: Delovno aktivno prebivalstvo v osrednjeslovenski regiji, ženske

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	17.275	17.646	18.007	18.587	18.901	19.312	19.820	20.055
50–54	14.739	15.397	15.727	16.068	15.782	15.427	16.246	16.479
55–59	4.060	4.712	5.438	6.135	6.522	6.207	7.201	7.218

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da se število delovno aktivnih žensk v osrednjeslovenski regiji povečuje. Največ delovno aktivnih žensk je bilo v osrednjeslovenski regiji leta 2012 v vseh treh starostnih obdobjih, katere smo proučevali. Predvidevamo, da podjetja potrebujejo spremembe in postavljajo tudi ženske na vplivnejše položaje.

5.1.3 Obalno–kraška regija

V preglednici 25 prikazujemo podatke Statističnega urada Republike Slovenije delovno aktivnih moških po starosti v obalno-kraški regiji v obdobju od leta 2005 do leta 2012.

Preglednica 25: Delovno aktivno prebivalstvo v obalno-kraški regiji, moški

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	3597	3602	3676	3665	3598	3658	3551	3301
50–54	3477	3643	3634	3603	3603	3438	3194	2995

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
55–59	2113	2336	2548	2642	2641	2425	2611	2389

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da je v obalno-kraški regiji število delovno aktivnih moških začelo upadati od leta 2007, ko je bilo tudi največ delovno aktivnih moških med 45.-49. letom starosti. Upad moškega delovnega aktivnega prebivalstva bi lahko pripisali posledicam vsesplošne gospodarske krize, zaradi česar je propadlo veliko gradbenih podjetij, ki so pretežno zaposlovala samo moške.

V preglednici 26 prikazujemo podatke Statističnega urada Republike Slovenije delovno aktivno prebivalstvo žensk v obalno-kraški regiji po starosti.

Preglednica 26: Delovno aktivno prebivalstvo v obalno-kraški regiji, ženske

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
45–49	3.013	3.050	3.103	3.169	3.170	3.226	3.164	3.067
50–54	2.718	2.797	2.908	2.901	2.829	2.786	2.872	2.755
55–59	675	816	966	1.137	1.254	1.169	1.381	1.364

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da je število delovno aktivnih žensk naraščalo do leta 2009, nato pa je začelo upadati, razen v zadnji starostni skupini od 55.-59. leta starosti, kjer še vedno narašča. Največ delovno aktivnih žensk je bilo leta 2010, in sicer med 45.-49. letom starosti. Če primerjamo pomursko regijo z obalno-kraško regijo, opazimo, da je število delovno aktivnih žensk nekje primerljivo po statističnih podatkih. Če pa upoštevamo velikost pomurske regije v primerjavi z obalno-kraško regijo, pa opazimo, da je obalno-kraška regija v veliki prednosti pri zaposlovanju.

5.2 Posledica brezposelnosti starejših

Slovenija je na repu Evropske unije pri zaposlovanju starejših. V Sloveniji je zaposlenih zelo malo starejših ljudi, celo manj kot 35 %, kar je posledica tudi zgodnjega upokojevanja. Le-to se je dolgoročno izkazalo v prezgodnji in dokončni izgubi človeškega kapitala, kljub začetnim obetanjem podjetij, zaposlenih in sindikatov, da je zgodnje upokojevanje zgolj način blažitve odpuščanja in zmanjševanja števila delavcev (Pavliha 2010).

Podjetja v veliki meri nočejo zaposlovati starejših iz naslednjih razlogov:

- pomanjkanje ozaveščenosti o pomenu starostno raznolikega zaposlovanja in premajhno poznavanje prednosti starejše delovne sile;
- odklanjanje starejše delovne sile zaradi zakoreninjenih negativnih predsodkov do te skupine (da so nemotivirani za delo, brez primerne izobrazbe, da se ne želijo strokovno

- usposabljanje, da je njihova delovna storilnost nižja kot pri mlajših, da so deležni prevelike zaščite, da so več odsotni z dela v primerjavi z drugimi, ...);
- v manjši podjetjih po navadi nimajo zaposlenih, ki bi se posvetili zaposlovanju starejših;
  - premalo delovnih mest, ki bi bila prilagojena potrebam in izkušnjam starejših zaposlenih;
  - pomanjkanje izobraževanja in usposabljanj, prilagojenih starejšim in
  - nekatere pravice, ki jih starejšim zagotavlja delovnopravna zakonodaja (dodatek na delovno dobo, daljši dopust, ...).

Starejših delavcev se praviloma delodajalci otepajo, čeprav so uspešna podjetja največkrat tista, ki znajo izkoristiti znanja, veščine in prednosti vseh generacij – tako mladih, srednjih generacij in starejših (Petkovšek Štakul 2012).

5.3 Pomen zaposlovanja starejših

Dandanes je v podjetjih zelo pomembna inovativnost in prožnost. Ker je tehnološki razvoj vse hitrejši, se nenehno pojavljajo novi izdelki, nove storitve in zato mora podjetje znati zelo hitro spremeniti svoje delovne procese oziroma se znati prilagoditi potrebam trga kljub staranju delovne sile.

Pomemben dejavnik pri spreminjanju delovnih procesov je stopnja ujemanja med osebnimi in organizacijskimi potrebami, pri čemer ne smemo prezreti dejstva, da se potrebe starejših delavcev razlikujejo od potreb mlajših delavcev in jih je temu primerno potrebno ustrezno zadovoljevati na drugačen način (Zavod Vitis Ptuj 2013).

Menimo, da bi morali starejše zaposlovati v podjetjih, kjer še prevladuje zastarel način proizvodnje (kjer se v večji meri opravljajo ročna dela) in kjer imajo največ znanja za opravljanje tovrstnih del. Ker pa se tehnologija hitro spreminja in računalniška tehnologija in informiranost hitro naraščata, so potrebni mladi inovativni ter kreativni delavci. Če bi hoteli uvajati starejše zaposlene v novo tehnologijo proizvodnje, bi bila potrebna izobraževanja, kar bi dodatno povzročilo večje stroške podjetja. Poleg tega se mladi učijo hitreje.

6 DELOVANJE ZAVODA RS ZA ZAPOSLOVANJE

Zavod RS za zaposlovanje je javni zavod, kamor se ljudje obrnejo, ko ostanejo brez redne zaposlitve. Na Zavod RS za zaposlovanje se lahko prijavi katera koli brezposelna oseba ne glede na stopnjo izobrazbe.

Dejavnosti, ki jih izvaja Zavod RS za zaposlovanje:

- iskanje in posredovanje informacij glede prostih delovnih mest;
- pomoč ljudem pri zavarovanju za primer brezposelnosti;
- pospeševanje zaposlovanja v Sloveniji ter svetovanje za zaposlitev in
- spodbujanje izobraževanja brezposelnih oseb oz. prekvalificiranje.

Zavod RS za zaposlovanje je razdeljen na območne službe (ZRSZ 2013a).

V preglednici 27 prikazujemo stanje registrirane brezposelnosti na območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje.

Preglednica 27: Stanje registrirane brezposelnosti na območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje

Območne službe	2008	2009	2010	2011	2012
Celje	8,2	11,4	12,8	12,6	13,8
Koper	5,3	7,6	9,3	10,3	11,6
Kranj	5,0	7,6	9,2	9,0	9,9
Ljubljana	5,2	7,9	9,9	10,1	11,3
Maribor	9,9	13,5	14,7	15,5	15,4
Murska Sobota	13,2	20,4	19,4	18,1	18,1
Nova Gorica	4,7	8,0	9,8	10,2	11,5
Novo Mesto	5,9	8,6	10,2	11,6	13,5
Ptuj	8,0	12,4	12,7	12,5	12,8
Sevnica	8,2	11,6	13,5	13,8	15,2
Trbovlje	7,7	11,2	12,2	13,3	14,7
Velenje	8,0	11,6	14,3	13,3	13,4

Vir: ZRSZ 2013a.

Zgornja shema prikazuje stopnje registrirane brezposelnosti na območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje. Tukaj je prikazana primerjava registrirane brezposelnosti v obdobju od leta 2008 do leta 2013. Kot lahko razberemo iz zgornje preglednice se skoraj v vseh območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje stopnja registrirane brezposelnosti oseb povečuje. Ugotavljamo, da je najvišja 18,1 odstotna v Murski Soboti, torej v pomurski regiji, medtem ko je bila najnižja stopnja registrirane brezposelnosti v letu 2012 v območni službi Kranj, znašala je 9,9 odstotka.

6.1 Možnosti za zaposlovanje v pomurski regiji

Po ugotovitvah in raziskovanju v knjižnici ter na internetu opazamo, da je Lendava v Pomurski kar precej zapostavljena pri zaposlovanju. Po obisku zavoda za zaposlovanje smo ugotovili, da je delovnih mest izredno malo. Večina je deficitarnih poklicev, predvsem poklici prve in druge stopnje. Torej delovna sila z malim zaslužkom.

Kot pomemben razlog pomanjkanja delovnih mest bi lahko navedli tudi poceni delovno silo iz sosednje Madžarske. Veliko delodajalcev se odloči za tako vrsto zaposlitve, saj je ceneje, kot če bi zaposlili naš kader. To se najbolj pojavlja prav v gostinstvu. Vendar je taka zaposlitev zgolj kratkoročna.

Med pomurskimi podjetji z največ zaposlitvami v letu 2012 je bila na prvem mestu AHA Moda d. o. o. Sledili so ji Mura in partnerji d. o. o. Murska Sobota, Arcont d. d. Gornja Radgona, Carthago d. o. o. Odranci, Pomgrad SGP d. o. o. Murska Sobota, Elrad International d. o. o. Gornja Radgona, Panvita Mesna industrija Radgona d. d. Gornja Radgona, Reflex d. o. o. Gornja Radgona, Farmtech d. o. o. Ljutomer, Tovarna kovinske opreme d. o. o. Murska Sobota, Planika Turnišče d. o. o. Turnišče in Radenska d.d. Radenci.

Gospodarska kriza je veliko posledic pustila prav v pomurski regiji, saj se je zaradi njenih vplivov že leta 2009 število brezposelnih močno povečalo." Leta 2010 se je število ponovno začelo zniževati, enak trend pa se je nadaljeval tudi v letih 2011 in 2012. Konec januarja 2013 je bilo v Pomurski regiji 9.729 brezposelnih oseb. Izobrazbena struktura brezposelnih je v pomurski regiji zelo neugodna, saj 43,8 brezposelnih nima strokovne izobrazbe, 51,6 odstotkov jih je dolgotrajno brezposelnih in 22,9 odstotkov je invalidov (ZRSZ B. 1.).

6.2 Trg dela v pomurski regiji

V letu 2012 je v pomurski regiji povpraševanje po delavcih v primerjavi s predhodnim letom upadlo. Največ potreb je bilo po gradbeništvu in predelovalnih dejavnosti. Veliko povpraševanja je bilo tudi po gostinstvu, zdravstvu, trgovini, socialnem varstvu in skladiščenju.

Primanjkljaji na trgu dela so predvsem na naslednjih področjih: vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok, kuharji, natakarji, zidarji, izvajalci suhomontažne gradnje, tesarji, pleskarji, varilci in elektroinštalaterji.

Največ viškov ugotavljam na področjih kot so komercialni zastopniki za prodajo, tajniki, uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo, varnostniki, upravljavci strojev za šivanje oblačil iz tekstilij, usnja in krzna, čistilci, ročni pralci in delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnosti (ZRSZ B. 1.).

6.3 Delo Zavoda RS za zaposlovanje, Območne službe Murska Sobota

V pričujočem diplomskem delu je eden izmed ciljev tudi analiza dela Zavoda RS za zaposlovanje, Območne službe Murska Sobota. Tako smo po razgovoru z vodjo Območne službe Murska Sobota, go. Stanko Perčič, dobili podatke v zvezi z delom zavoda. Zanimalo nas je predvsem, kako uspešno je njihovo delo.

Pokazalo se je, da je stanje na območju Murske Sobote in prav tako tudi Lendave zaskrbljujoče, saj se število brezposelnih hitro povečuje. Predvsem je največ brezposelnih ekonomskih kadrov. Poklici, po katerih je največje povpraševanje, so gostinski tehnik, varilec, šofer in strojni tehnik. Najbolj iskan je torej tehnični kader.

Ga. Stanka Perčič ocenjuje delo Območne enote Murska Sobota kot uspešno, saj pomagajo brezposelnim s posredovanjem informacij o delovnih mestih, napotitvijo do delodajalcev, obveščajo jih o prostih delovnih mestih, skratka storijo vse, kar bi pomagalo pri boljšem zaposlovanju.

Ukrepi, ki jih Zavod RS za zaposlovanje izvaja, so različna usposabljanja, predvsem mladih (do 30 let), subvencije (do 5000 evrov), subvencije 50+ (8000 evrov), povračilo prispevkov ter javna dela. Izredno so uspešni tudi pri zaposlovanju invalidov, čeprav se številke brezposelnih povečujejo. V pomurski regiji je zaposlovanje invalidov v primerjavi s Slovenijo kar 10 % nad povprečjem. Zelo veliko ljudi se odloča tudi za dodatna izobraževanja. Samo v lanskem letu se je za dodatna izobraževanja odločilo 238 ljudi, od tega 70 mladih. Veliko pomagajo tudi z javnimi deli, za katera se po izgubi zaposlitve odloča vse več ljudi.

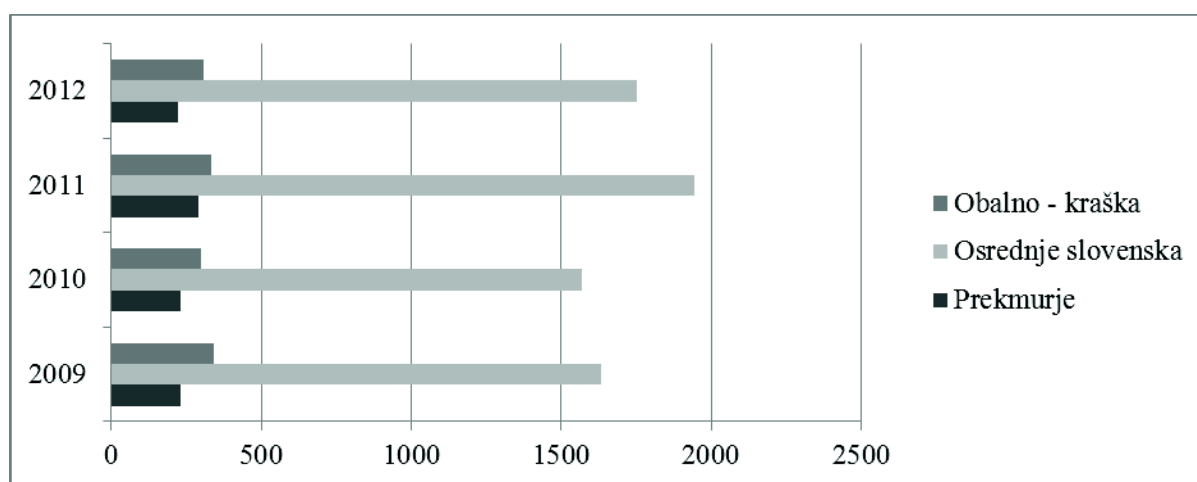
Spodaj v preglednici 28 prikazujemo podatke delovnega aktivnega prebivalstva, registriranih brezposelnih oseb in stopnje brezposelnosti, s katerim smo želeli prikazati rezultat dela Zavoda RS za zaposlovanje, Območna Enota Murska Sobota, ter ga z grafom primerjali z ostalimi regijami.

Preglednica 28: Primerjava delovno aktivnega prebivalstva, registriranih brezposelnih oseb in stopnje brezposelnosti

Lendava	2009	2010	2011	2012	2013
Delovno aktivno prebivalstvo	4.154	4.027	4.011	3.732	3.761
Registrirano brezposelne osebe	1.206	1.221	1.151	1.110	1.089
Stopnja registrirane brezposelnosti	22,5	23,3	22,3	22,9	22,5
Murska Sobota	2009	2010	2011	2012	2013
Delovno aktivno prebivalstvo	6.847	6.876	6.824	6.611	6.592
Registrirano brezposelne osebe	1.936	1.757	1.678	1.542	1.537
Stopnja registrirane brezposelnosti	22	20,4	19,7	18,9	18,9

Vir: SURS 2013.

Preglednica 28 prikazuje gibanje števila prebivalstva med letoma 2009 in 2013. Če primerjamo Lendavo in Mursko Soboto, lahko ugotovimo, da je Lendava v relativno slabšem položaju glede na število prebivalcev. V Lendavi je od leta 2009 vse manj delovno aktivnega prebivalstva, kar lahko pripisujemo stečaju podjetij in vse splošni gospodarski krizi, kar posledično pomeni izgubo delovnih mest. Je pa zanimivo, da upada tudi število registrirano brezposelnih oseb, vendar pa to ne pomeni, da je dejansko manj brezposelnih, če upoštevamo druge dejavnike, npr. prikrito brezposelnost. Če primerjamo Lendavo in Mursko Soboto, lahko ugotovimo, da je stopnja registrirane brezposelnosti bistveno manjša. Murska Sobota bi imela še manjšo stopnjo brezposelnosti, če bi še delovalo nekoč znano podjetje Mura, ki je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja sama zaposlovala 6.500 delavcev trenutnega delovno aktivnega prebivalstva.

Slika 7: Število prostih delovnih mest po statističnih regijah

Vir: SURS 2013.

Ugotavljamo, da je bilo leta 2012 zabeleženih najmanj prostih delovnih mest v Pomurski, in sicer 224. V ostalih regijah se je to število prav tako zmanjšalo. Največ prostih delovnih mest je bilo leta 2011 v osrednjeslovenski regiji

7 PREDLOGI ZA ZMANJŠEVANJE BREZPOSELNOSTI

7.1 Spodbujanje mladih k izobraževanju

Ena izmed strategij, ki jih ima Slovenija za spodbujanje mladih k čim višji izobrazbi, so državne štipendije. »Namen državne štipendije je spodbujanje izobraževanja in doseganja višje izobrazbene ravni upravičencev. Hkrati pa je njen namen spodbuditi odgovornost upravičencev za šolanje in študij ter skrajšati dobo študija. Je dopolnilni prejemek, namenjen za kritje stroškov, ki nastanejo z izobraževalnim procesom« (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve 2013b).

Štipendije:

Država dodeljuje tudi k štipendijam dodatek za vrsto in področje izobraževanja ter tako spodbuja študente in dijake, da se vpisujejo v programe, ki so med bolj iskanimi na trgu dela. Dodeljevanje dodatka je opredeljeno v pravilniku o dodeljevanju državnih štipendij, v 11. členu, ki določa:

- »Dodatek za vrsto in področje izobraževanja iz 28. člena zakona se dodeli za tiste, vrste in področja izobraževanja, ki so navedena v Seznamu vrst in področij izobraževanj;
- Seznam vrst in področij izobraževanj iz prejšnjega odstavka se dopolni oziroma spremeni glede na spremenjene potrebe trga dela enkrat letno;
- Pridobljeni dodatek pripada štipendistu do zaključka izobraževanja po programu, za katerega je prejel dodatek k državni štipendiji.« (Pravilnik o dodeljevanju državnih štipendij, Ur. l. RS št. 51/08).

V uradnem listu so opredeljene smeri, katerim pripada ta dodatek. Te smeri so: izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev, umetnost, vede o živi naravi, fizikalne in kemijske vede, matematika in statistika, računalništvo, tehnika, proizvodne tehnologije, arhitektura, urbanizem in gradbeništvo, zdravstvo in osebne storitve (Pravilnik o dodeljevanju državnih štipendij, Ur. l. RS št. 51/08).

Preglednica 29: Študenti in dijaki po vrsti štipendije, Slovenija

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kadrovske štipendije	5.829	7.309	7.160	6.531	5.605	4.704
Državne štipendije	37.750	34.581	33.698	39.609	41.229	49.655

Vir: SURS 2013.

S preglednico 29 smo želeli prikazati, da število kadrovske štipendije upada in da se podjetja čedalje manj odločajo za financiranje študentov, saj tudi sami ne vedo, kako bo v prihodnje z njimi. Upad števila kadrovske štipendije lahko pripišemo predvsem splošni gospodarski krizi. Vendar naj bi kljub temu država finančno spodbudila podjetja, da financirajo študente, saj so

mlada delovna sila, ki bi jim v prihodnje še kako koristila.

V primerjavi s kadrovskimi štipendijami se število državnih štipendij z letom 2009 zelo povečuje. Lahko štejemo kot pozitivno stran države, da spodbuja študente k izobraževanju, da dosežejo čim višje rezultate. Država bi morala še naprej podeljevati več štipendij, saj je ogromno družin socialno šibkih in nekateri starši ne morejo svojim otrokom omogočiti nadaljnjega šolanja. To je predvsem dober ukrep za zmanjševanja števila mladih brezposelnih.

7.2 Regulacija študentskega dela

Študentsko delo dandanes ni več zgolj pomoč študentom in pridobivanje delovnih izkušenj, da bi se študentje lažje zaposlili v prihodnosti, ampak se je študentsko delo spremenilo iz študentske pomoči v breme trga delovne sile. Z vidika delodajalcev je ugodna rešitev, saj omogoča poceni in prilagodljivo delovno silo, ki je poleg tega nadpovprečno energična in dobro izobražena (Mohorič 2013). »V prihodnje želi vlada z reformo preprečiti zlorabe študentskega dela, ki nastajajo ob fiktivnem vpisu v prvi letnik in ob podaljšanju absolventskega statusa, ter onemogočiti monopol, ki ga imajo pri posredovanju študentski servisi« (A. L. 2013).

Zaradi tega bi vlada študentsko delo obdavčila (s 30 na 32 %), uvedla plačevanje prispevkov, starostna omejitev (do 26 let) in omejitev delovnih ur (240 na mesec).

Študentsko delo je predvsem dober vir zaslužka za mlade. Je eden izmed pomembnih razlogov za zmanjševanje brezposelnosti, če se le ne izkorišča. Pomembno je, da se mladim omogoči delo tako, da ga delodajalec lažje spozna in lahko ugotovi, da potrebuje prav takšen kader ter mu omogoči prvo redno zaposlitev. Tudi sam sem študent Fakultete za menedžment in opravljam tovrstno delo, da lažje plačam stroške prevoza in ostale stroške bivanja.

Študentsko delo bi moralo biti omogočeno v večji meri tistim študentom, katerih starši ne delajo oziroma imajo nižji dohodek. Zaradi tega bi finančno lažje opravljali študij. V veliki meri pa bi moralo biti omejeno glede na šolanje – tisti študent, ki študira, naj dela, tisti, ki to izkorišča, naj se zaposli redno.

7.3 Skrajšana delovna doba

Skrajšana delovna doba je pomemben dejavnik pri zaposlovanju. Če bi starostno omejitev zmanjšali in tako omogočili starejši populaciji prebivalstva predčasno upokožitev, bi s tem dejavnikom povečali število zaposlitvenih mest in tu bi imela mlada generacija več upanja za pridobitev prve zaposlitve. Prav tako se delodajalci v veliki meri otepajo starejše delovne sile, saj je za njih potrebno plačevati tudi dodatek na delovno dobo, in jim pripada več dela prostih dni.

Kot enega izmed pomembnih dejavnikov lahko štejemo skrajšani delovni čas, ki bi prav tako pripomogel k povečanju delovnih mest.

»Če bi okoli 800.000 zaposlenim, ki delajo 40 ur na teden, delovni čas skrajšali na 36 ur, bi dobili na voljo dodatnih 3.200.000 delovnih ur. To je novih 88.888 zaposlitev.« (Korošec 2011).

Ugotavljamo tudi, če bi zaposleni delali manj ur na teden, bi bili bolj produktivni in uspešni, kot pa če delajo več ur na teden. Posledično bi bilo prostih več delovnih mest, manj stresa na delovnem mestu in boljši delovni pogoji.

7.4 Javna dela

Javna dela razpisuje Zavod RS za zaposlovanje in so namenjena predvsem brezposelnim in teže zaposljivim osebam, ki so prijavitelj na uradih za delo Zavoda RS za zaposlovanje. Bistvo javnih del je zmanjševanje brezposelnosti tistih, ki so že brez redne zaposlitve dalj časa. Za javna dela se posameznik odloči prostovoljno do enega leta. Starejše osebe po 50. letu starosti so lahko vključene v koriščenje javnih del do treh let oz. do razrešitve statusa brezposelnosti. Poleg starejših delavcev so v javna dela vključeni tudi mladi brez ustrezne izobrazbe, da bi se lahko zaposlili (Hudales 1996).

7.5 Izobraževanje

Izobraževanje je ena od strategij, s katero poskušamo zmanjševati brezposelnost, in ima čedalje večjo vlogo. Tudi v Sloveniji se na trgu delovne sile pojavlja problem strukturnih neskladij in število programov izobraževanja in usposabljanja.

Cilji izvajanja programov izobraževanja in usposabljanja za brezposelne osebe so:

- **ekonomski:** pospeševanje prilagajanja ponudbe delovne sile povpraševanju in s tem odpravljanje strukturnih neskladij pri delovanju trga delovne sile, povečanje vrednosti človeškega kapitala in ohranjanje vrednosti človeških virov, pripravljanje delovne sile v obdobju recesije na hitro in učinkovito vključevanje v obdobju gospodarske rasti, večja storilnost posameznikov in
- **socialni:** preprečevanje socialne izključenosti in marginalizacije brezposelnih oseb in zmanjšanje socialnih problemov, prerazporejanje brezposelnosti med socialnimi skupinami in kraji, kjer je ta največja, ko končajo izobraževanje in se vključijo v zaposlitev, zmanjšanje duševnih stisk in malodušja pri brezposelnih osebah (Svetlik et al. 2002).

8 SKLEP

Problem zaposlovanja, ki se dolgoročno pojavlja tako v pomurski kot ostalih regijah, je problem celotne Slovenije. Vsak dan se ogromno družb in prebivalcev sooča s tem problemom. Največji vzrok za to je predvsem gospodarska kriza, ki se je začela pojavljati že leta 2007, še močnejša je postala v naslednjih letih, njene posledice pa čutimo še danes. Predvsem se kriza oklepa mladih po končanem šolanju oziroma diplomantov in najstarejših skupin, starejših od 55 let, ki so izgubili zaposlitev zaradi posledice gospodarske krize. Posledice se kažejo predvsem v odpuščanjih delavcev zaradi propadlih oz. propadajočih podjetij v pomurski regiji, kot so Mura, Nafta itd. Trg dela je že tako preobremenjen in zato se mladi odločajo za zaposlitev v tujini, saj druge rešitve nimajo. Predvsem izobražen kader, ki bi ga potrebovali na domačem trgu, odhaja v tuje roke in s tem izgubljammo predvsem mladi potencial ter priložnosti za novi, boljši gospodarski razvoj.

V zaključni projektni nalogi smo proučevali brezposelnost mladih in starejših v pomurski regiji in jih primerjali z osrednjeslovensko in obalno-kraško regijo predvsem zato, da bi prikazali nerazvitost pomurskega gospodarstva in gibanje števila brezposelnih od leta 2000 do leta 2013. Proučevali smo tudi brezposelnost diplomantov po stopnji izobrazbe in po trajanju brezposelnosti ter odhod državljanov RS v tujino.

Ugotovili smo, da je največja stopnja brezposelnosti v pomurski regiji, ki je že tako gospodarsko ogrožena. Razloge pripisujemo predvsem posledicam gospodarske krize in gospodarski neizkoriščenosti Pomurske. Ugotovili smo tudi, da je največ brezposelnih oseb s I. stopnjo izobrazbe, med katero spadajo tudi gradbeni delavci, kar je posledica propadlih gradbenih gigantov.

Veliko prebivalcev pomurske regije se odloča za odhod v tujino predvsem zaradi višje plače in boljših gospodarskih pogojev. Kot vemo, je v pomurski regiji dela za vse premalo, sosednja država Avstrija pa omogoča priložnost v iskanju zaposlitve.

Primerjali smo tudi število registrirane brezposelnosti starejših v starosti od 45 do 59 let, in sicer v obdobju od 2005 do 2012. Ugotovili smo, da število brezposelnih v primerjavi s prejšnjimi leti narašča. Zadnji največji val brezposelnih starejših v Pomurski je zadalo propadlo podjetje Mura, ki je zaposlovalo veliko starejše delovne sile. Predvsem pa se pojavlja tudi razlika, da po podatkih zadnjih let bolj zaposlujejo ženske kot moške. Predvidevamo lahko, da si vsako podjetje želi spremembe, zato si želijo tudi nove izzive in zaposlujejo različne kandidate.

V pomurski regiji bi lahko znižali brezposelnost, če bi izkoristili dane potencialne vire in če bi se država osredotočila na gospodarski razvoj Pomurske, ne pa samo na črpanje sredstev in zmanjševanje delovne sile v pomurski regiji. Pomurska je lahko velik gospodarski izziv za celotno Slovenijo, potrebno je samo najti način in finančno podporo, da bi to izpolnili.

Glede brezposelnosti mladih je potrebno čim več usmerjanja v izobraževanje v naravoslovne poklice, tehnične poklice in predvsem manj razpisov v program ekonomije, saj je ekonomistov že tako preveč.

V zaključni projektni nalogi smo se usmerili na delo Zavoda RS za zaposlovanje, Območne enote Murska Sobota, po njihovem obisku ugotavljamo, da se število brezposelnih na območni enoti Murska Sobota povečuje, kar je še kako zaskrbljujoče. Ugotovili smo, da zaposlovalci največ povprašujejo po tehničnih poklicih, najmanj pa po ekonomskih kadrih.

Glede na vse omenjene ugotovitve lahko potrdimo v začetku postavljeno hipotezo, da je brezposelnost v pomurski regiji večja kot v ostalih dveh primerjanih statističnih regijah.

Raziskava o brezposelnosti v pomurski regiji je bila zelo zanimiva predvsem zato, ker smo raziskovali področje, v katero sodimo tudi sami in se bom morali soočiti z njo. Če bi imeli možnost nadaljnje raziskave, bi se osredotočili samo na pomursko regijo in na starejše po 50. letu starosti ter njihov položaj v podjetjih in državi. Predvsem bi se opredelili do strategije države, ki jo izvaja za zmanjševanje brezposelnosti in kritično opredelili njeno delovanje do starejših brezposelnih.

LITERATURA

- A. L. 2013. *Študentsko delo: kdo ga bo še lahko opravljal?* [Http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/studentsko-delo-kdo-ga-bo-se-lahko-opravljal](http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/studentsko-delo-kdo-ga-bo-se-lahko-opravljal) (14. 9. 2013).
- B. V. 2013. *Porodniška nadomestila omejili, nadomestila za brezposelnost ohranili.* [Http://www.rtv slo.si/slovenija/porodniska-nadomestila-omejili-nadomestila-za-brezposelnost-ohranili/313139](http://www.rtv slo.si/slovenija/porodniska-nadomestila-omejili-nadomestila-za-brezposelnost-ohranili/313139) (29. 5. 2013).
- Gabrovšek, Tatjana. B. I. *Psihološki vidiki brezposelnosti.* [Http://www.zaposlitev.net/delo.php?m=iskalci&a=karierni_center&a2=clanek&idb=252](http://www.zaposlitev.net/delo.php?m=iskalci&a=karierni_center&a2=clanek&idb=252) (14. 9. 2013).
- Gider, Nataša. 2012. Imajo možnost diplomirati, zaposliti se pa ne. *Večer* LXVII 27 (februar): 22.
- Horvat, Špela. 2012. *Brez Mure ni Murske Sobote in Pomurja, kot ga poznamo danes.* [Http://sip.netmedia.si/novice/ogled/15665/brez-mure-ni-murske-sobote-in-pomurja-kot-ga-poznamo-danes?s=pf](http://sip.netmedia.si/novice/ogled/15665/brez-mure-ni-murske-sobote-in-pomurja-kot-ga-poznamo-danes?s=pf) (29. 5. 2013).
- Hudales, Zdenka. 1995. *Javna dela v Sloveniji.* Ljubljana: Republiški zavod za zaposlovanje.
- Jenko, Peter. 2012. *Ženske na trgu dela najprej dva koraka naprej nato enega nazaj.* [Http://www.dnevnik.si/svet/zenske-na-trgu-dela-najprej-dva-koraka-naprej-nato-enega-nazaj](http://www.dnevnik.si/svet/zenske-na-trgu-dela-najprej-dva-koraka-naprej-nato-enega-nazaj) (14. 9. 2013).
- Kavar Vidmar, Andreja. 2010. *Brezposelnost.* [Http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PUF46GQV/412c3fe9-0d4a-4bd0-8b85-817827f283f8/PDF](http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PUF46GQV/412c3fe9-0d4a-4bd0-8b85-817827f283f8/PDF) (29. 5. 2013).
- Korošec, Valerija. 2011. *Za krajši delovni čas.* [Http://www.mladina.si/53462](http://www.mladina.si/53462) (14. 9. 2013).
- Kramberger, Anton in Samo, Pavlin. 2007. *Zaposljivost v Sloveniji - analiza prehoda iz šol v zaposlitve: stanje, napovedi, primerjave.* Ljubljana: Založba FDV. Zbirka: Profesija.
- Mohorič, Špela. 2013. *Vstop mladih na trg dela v Sloveniji.* [Http://www.talentiran.si/index.php/kolegice/dogodki/753-vstop-mladih-na-trg-dela-v-sloveniji](http://www.talentiran.si/index.php/kolegice/dogodki/753-vstop-mladih-na-trg-dela-v-sloveniji) (20. 6. 2013).
- Obal, Metka. 2013. *Ker v Sloveniji ne dobijo dela, gre vse več Pomurcev v Avstrijo.* [Http://www.pomurec.com/vsebina/17566/Ker_v_Sloveniji_ne_dobijo_dela_gre_vse_vec_Pomurcev_v_Avstrijo](http://www.pomurec.com/vsebina/17566/Ker_v_Sloveniji_ne_dobijo_dela_gre_vse_vec_Pomurcev_v_Avstrijo) (29. 5. 2013).
- Pavliha, Milan. 2010. *Slovenija na repu EU pri zaposlovanju starejših.* [Http://zlataleta.com/slovenija-na-repu-eu-pri-zaposlovanju-starejsih/](http://zlataleta.com/slovenija-na-repu-eu-pri-zaposlovanju-starejsih/) (20. 6. 2013).
- Pečar, Janja. 2008. *Regije 2008: izbrani socioekonomski kazalniki po regijah.* Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
- Petkovšek Štakul, Jana. 2012. *Starejši zaposleni – izziv ali ovira za podjetja.* [Http://www.dnevnik.si/poslovni/zaposl/1042374311](http://www.dnevnik.si/poslovni/zaposl/1042374311) (20. 6. 2013).
- Pevc, Karmen. 2012. *Brezposelnost ima dolgotrajne posledice.* [Http://www.vzajemnost.si/aktualno/poglej/1090.html](http://www.vzajemnost.si/aktualno/poglej/1090.html) (29. 5. 2013).
- Rapuš Pavel, Jana. 2005. Ranljivost mladih pri soočanju z brezposelnostjo. *Socialna pedagogika* 9 (3): 329–360.
- Sever, B. 1993. *Pomurje A-Ž. Priročnik za popotnika in poslovnega človeka.* 2nd. Murska Sobota: Pomurska Založba.
- Svetin, Irena, Lenart Lah in Matej Divjak. 2012. *Države Evropske unije z največ nezaposlenimi.* [Http://www.dnevnik.si/objektiv/odprta-stran/1042513901](http://www.dnevnik.si/objektiv/odprta-stran/1042513901) (14. 9. 2013).

- Svetlik, Ivan, Jože Glazer, Alenka Kajzer in Martina Trbanc. 2002. *Politika zaposlovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Walther, Andreas. 2006. Regimes of youth transitions: Choice, flexibility and security in young people's experiences across different European contexts. *Young* 14(2): 119–139.
- Žižmond, Egon, Primož Dolenc, Aleš Delakorda in Matjaž Novak. 2005. *Uvod v ekonomijo*. Koper: Fakulteta za management.
- Žunec, Branko. 2012a. Skrbijo starejši in dolgotrajno brezposelni. *Večer* LXVII 9 (januar): 19.
- Žunec, Branko. 2012b. Trg dela v Pomurju kot pred stečajem Mure. *Večer* LXVII 217 (september): 19.
- Žužek, Aleš. 2011. *Vojna za Slovenijo*. [Http://www.rtv slo.si/slovenija/pred-20-let-se-je-zacela-vojna-za-slovenijo/260680](http://www.rtv slo.si/slovenija/pred-20-let-se-je-zacela-vojna-za-slovenijo/260680) (14. 9. 2013).

VIRI

- Ars Vitae. 2013. *Brezposelnost*. [Http://arsvitae.si/sl/page/view/Brezposelnost](http://arsvitae.si/sl/page/view/Brezposelnost) (29. 5. 2013).
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. 2013a. *Državne štipendije*. [Http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/drzavne_stipendije/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/drzavne_stipendije/) (20. 6. 2013).
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. 2013b. *Opredelitev trga dela*. [Http://www.virtualno-sredisce.si/trg-dela](http://www.virtualno-sredisce.si/trg-dela) (12. 6. 2013).
- Ministrstvo za obrambo. 2006. *Vojna za Slovenijo 1991*. [Http://www.mo.gov.si/fileadmin/mo.gov.si/pageuploads/revija_sv/2006/sv06_07_priloga.pdf](http://www.mo.gov.si/fileadmin/mo.gov.si/pageuploads/revija_sv/2006/sv06_07_priloga.pdf) (14. 9. 2013).
- Pravilnik o dodeljevanju državnih štipendij. *Uradni list RS*, št. 51/08.
- Preberite. 2013. *Brezposelnost iz dneva v dan višja*. [Http://www.preberite.si/brezposelnost-iz-dneva-v-dan-visja](http://www.preberite.si/brezposelnost-iz-dneva-v-dan-visja) (14. 9. 2013).
- Prekmurje na dlani. B. 1. *Zgodovina Prekmurja*. [Http://www.prekmurje-slo.com/?p=prekmurje/zgodovina](http://www.prekmurje-slo.com/?p=prekmurje/zgodovina) (14. 9. 2013).
- Prekmurje. B. 1. *Leto 1919, zgodovinska prelomnica prekmurskih Slovencev*. [Http://www.prekmurje.org/prelomno-1919](http://www.prekmurje.org/prelomno-1919) (14. 9. 2013).
- Statistični urad Republike Slovenije. 2013. *Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih v osnovnih cenah, tekoče cene, Slovenija, letno*. [Http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0309202S&ti=Regionalna+bruto+dodana+vrednost+po+dejavnostih+v+osnovnih+cenah%2C+teko%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/03_nacionalni_racuni/30_03092_regionalni_rac/&lang=2Saveshow.asp](http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0309202S&ti=Regionalna+bruto+dodana+vrednost+po+dejavnostih+v+osnovnih+cenah%2C+teko%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/03_nacionalni_racuni/30_03092_regionalni_rac/&lang=2Saveshow.asp) (20. 6. 2013).
- Urad Republike Slovenije za mladino. 2012. *Nacionalni program za mladino 2012 – 2021*. [Http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Knjiznica_PDF/nacionalni_program_za_mladino.pdf](http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Knjiznica_PDF/nacionalni_program_za_mladino.pdf) (20. 6. 2013).
- Wikipedia. 2012a. *Prekmurje*. [Http://sl.wikipedia.org/wiki/Prekmurje](http://sl.wikipedia.org/wiki/Prekmurje) (29. 5. 2013).
- Wikipedia. 2012b. *Zgodovina Prekmurja*. [Http://sl.wikipedia.org/wiki/Zgodovina_PrekMurja](http://sl.wikipedia.org/wiki/Zgodovina_PrekMurja) (29. 5. 2013).

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD). *Uradni list RS*, št. 80/10.

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZB). *Uradni list RS*, št. 5/91, 12/92.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. 2013a. *O Zavodu za zaposlovanje*.
[Http://zavodzazaposlovanje.org](http://zavodzazaposlovanje.org) (20. 6. 2013).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. 2013b. *Registrirana brezposelnost*.
[Http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost](http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost)

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. 2013c. *Mladi in trg dela 2013*.
[Http://www.ess.gov.si/_files/4809/mladi_in_trg_dela.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/4809/mladi_in_trg_dela.pdf) (14. 9. 2013).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. B. 1. *Pomurska regija*. [Http://www.ess.gov.si/_files/385/Trg_dela_Pomurska_regija.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/385/Trg_dela_Pomurska_regija.pdf) (14. 9. 2013).

Zavod Vitis Ptuj. 2013. *Opolnomočenje starejših zaposlenih*. [Http://www.zavodvitis.si/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=67](http://www.zavodvitis.si/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=67) (20. 6. 2013).

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. 2013. *Diskriminacija mladih žensk pri zaposlovanju*.
[Http://www.sindikat-zsss.si/attachments/article/896/SporociloZaMedije_SindikatMladiPlus_InfoCenterSkuc_DiskriminacijaZenskPriZaposlovanju_25032013.pdf](http://www.sindikat-zsss.si/attachments/article/896/SporociloZaMedije_SindikatMladiPlus_InfoCenterSkuc_DiskriminacijaZenskPriZaposlovanju_25032013.pdf) (14. 9. 2013).